

Štev. 24.

Leto 4.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.*Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.*

Iv. Vuk:

Sličice iz delavskega življenja.

Velika soba je bila polna dima in zrak v nji je bil nasičen nečesa napetega, pričakujajočega... Ljudje v sobi so stali strnjeni v polkrogu, odkritih glav, kakor v cerkvi in poslušali govornika, ki je stal pri majhni štiroglati mizi in govoril. Na odprtih očeh vseh se je videlo, da napečto pričakujejo konca. In v tisti napesti pogledov se je svetilo sedaj odobravanje, sedaj nejevolja, sedaj prikrita bojazen... v nekaterih je bliskala odločnost, v nekaterih se je potuhnala neodločnost... Govornik pa je končaval svoj govor:

»Sestali smo se, ker se nas sili delati čezurno delo zastonj. Mezde so majhne, tista urnina 3 Din, 3.50 in 4 Din se nam priznava za osemurnik in se nam za te ure izplačuje. Delati pa moramo 10 ur, včasih celo enajst in dvanajst ur... A vseeno se nam plača za vse to samo štiriindvajset dinarjev, osemindvajset dinarjev, dvaintrideset dinarjev... A doma žena in otroci te dinarje obračajo, da vsaj nekoliko nasitijo sebe, da kupijo dry in premoga, da plačajo stanovanje... mokro luknjo... da meni pripravijo krepčila za drugi dan. A obleka? Kje je ona? Knjige?«

»Kaj knjige,« se sliši zamolklo mrmaranje. »Kruha... Knjig se ne naješ.«

»Da,« je povzel govornik. »Knjig se ne naješ. Oči jih ne vidijo, če je želodec izsušen, če otrok gladi roko in šepeče: „Očka, ali bo kruhek? In vendar: Tudi knjige so kruh. Duševni kruh. In če je duša lačna, če so naši možgani prazni, kdo je, ki nam dopove, da smo našega gladu in neplačanah nadur sami krivi? Martisti, ki nam ne da knjig?«

Zamrmaralo je po sobi:

»Tisti ne; zakaj nam ni dobro imeti knjig. Luč razgrinja temo. Ni pa dobro za vsakega, če našo temo razgrinja luč.«

»Čakal sem teh besed, sotrpini,« je vzkliknil govornik. »Čakal sem jih in glej, iskra je padla in v naši temi se je zabliskalo. Zbrali smo se, da si povemo svoje težnje. Ali nismo se zbrali samo, da si jih potrožimo, nego da si povemo, kakšna je pomoč in kje je tista pomoč.«

Utihnil je za trenutek in njegov pogled je šel po navzočih, se dotikal njih napetih mišic na obrazih, njih napetih ušes in od nestrnosti izbljujenih oči.

Nikdo se ne zgane. Kakor kipi iz kamna stoe in gledajo v govornika. Le stisnjene pesti pričajo, da kipi v prsih, da išče nekaj izhoda.

Govornik je dvignil roke in jih razsiril:

»Treba rešiti. Naš jaz, jaz' vsakega izmed nas naj postane marmorni kamen. In iz teh vseh „jazov“ zgradimo zgradbo. In ta zgradba bodi moč, ki pove tistim naše zahteve, kateri žive in so bogati od našega dela ter jih prisili, da jih izpolnijo.«

Se so bile roke govornika razširjene, še se niso zaprla njegova usta, kar je bruhnilo kakor orkan iz mišičastih prsi:

»Organizirajmo se! To bodi naša zgradba, tista, ki nam zboljša naš suženjski položaj!«

Tam v predzadnji gruči pa je zarečal krepak glas:

»Ta naša zgradba, zidana iz naših „jazov“, naj nosi mogočno ime: „MI“.«

In stopil je k mizi, k govorniku, in vprašal:

»Bodi tako, sodrug!«

Govornik je spustil razširjene roke, pogledal v oči sodrugu in rekel z glasom, ki je drhtel pod vtišom dogodka:

»Čakal sem teh besed, sotrpini! Mi vsi skupaj bodimo eno, bodimo „MI“, ne majhen, neodločen, nezavaden, nego velik „MI“, ki nam pribori dostojanstvo človeka. Zakaj vsak je svoje sreče kovač, pravi pregovor. Ne kuje mu je noben tretji, nikdo, razen če jo kuje sam. Zato kujmo vsi kakor eden. Vsi kujmo za enega, eden naj kuje za vse, dosedanji jaz, ta majhen, neznaten, nepriznan in nespričovan naj izgine.«

Podal je roko pri mizi stoječemu in stresla sta si jo mogočno in samozavestno. In pristopali so eden za drugim, vsi, si stiskali roke brez be-

gledal te in mislil: Niso vsi moji delavci za te predloge in za tak pravilnik, kakor ga hočejo organizirani. Ker če bi bili vsi, bi bili vsi tudi organizirani. Hvala Bogu, da niso in zato bom dal pravilnik, ki bo tudi meni po godu. Hvala tudi Bogu, da so na svetu tudi še delavci, ki nočijo razumeti koristi organizacije. —

In delodajalec dela. Vsi čutimo tisto njegovo delo.«

»Trideset let delam, sedaj pa hoče, da se me upokoji po starem pravilniku,« se oglaša iz množice.

»Tudi mene hoče,« se oglašajo od vseh strani.

»Za dvesto dinarjev mesečno,« se sarkastično obregne nekdo.

»Draginjske doklade ne računaš,« pripomni posmehljivo tretji.

Iz vseh teh medklincev je zvenela teža in skrb delavcev za svojo starostno preskrbo.

»Naj nadaljuje poročevalec,« je opozoril predsednik z zvoncem.

Poročevalec je nadaljeval:

sed, a krepko. In njih imena, njih „jazi“ so se pečatili na papir drug pod drugega, kakor je navada, če se piše. In iz teh imen, iz teh „jazov“ je nastajala gora, pečina, nastajal je velik, močan „MI“.«

In zgodilo se je tiste dni, ko se je pojavil velik „MI“ pred tistimi, ki so dajali za deseturno delo štiriindvajset dinarjev, osemindvajset dinarjev, dvaintrideset dinarjev, da je bilo tudi plačano čezurno delo.

»Korak za korakom,« je pobožal eden od tistih, ki so sezidali „MI“, svojega sinčka, ko je prišel zvečer domov ter mu odrezal košček kruha kakor vedno. Samo da je bil ta košček kruha naenkrat večji. In sinček, ko je vgriznil v tisti košček, se je sladko nasmejal.

Oče pa je ves ganjen zašepetal še enkrat pri sebi:

»Korak za korakom...«

»Novi delavski pravilnik prihaja,« je poročal delavski zaupnik zbranim, ki so se sešli, da sklenejo, kako postavijo svoj „MI“ pred namesto podjetja. »Predlogi, ki smo jih vložili, so gospodom povedali, kakšen naj bo. Mislim, da nam vseh predlogov ne bodo upali zavreči. Preveč dobro smo organizirani. A če katere zavrejo, če bo pravilnik za nas neugoden, krivi bodo tega neorganizirani. Zakaj delodajalec je

»To je beseda,« je odgovoril poročevalec. »Moža treba postaviti sedaj, ob dvanajsti uri. Izčrpani, izdelani naši sotrpini, ki so dali svojo mladost in svoje moške sile podjetju, ne smejo biti degradirani v berače. Njih žene in otroci ne smejo čutiti bede še bolj, kakor jo čutijo sedaj, ko prinese oče domov 900 Din, 1000 Din na mesec. Novi pravilnik naj počakajo tudi vsi starci delavci. Potem se jih naj upokoji. Kdor pa še nima polnih let, naj se ne upokoji dotedaj, dokler jih ne doseže. Pod nobenim pogojem pa ne pred novim pravilnikom. To je moj predlog.«

Poročevalec je odstopil od mize.

»In moi tudi... moi tudi... moi tudi...« se je slišalo od vseh strani.

Kar se oglaša nek glas iz množice, močan in krepak. Odločnost je bila v njem:

»Kaj se pravi: moj tudi?... Kakšna beseda je to?...«

Za hip je utihnil kakor da išče besed. Mučna tišina je plavala v zraku. Niti dihanja se ni slišalo. Oči vseh so se pa obrnile v človeka, ki je spregovoril.

Predsednik je potrkal na zvonec in rekel:

»Vsak, ki hoče govoriti, naj se priglaša k besedi. Red mora biti.«

Človek, ki je spregovoril odločne besede, je odrnil okrog stoječe in stopil k mizi. Trudeč se dati glasu miren zvok, je rekel:

»Prosim za besedo!«

»Imaš jo. Govori!«

»Sotrpini,« je dejal in pogledal vse. »Ali so to besede, ki so nas vredne in nas dostenje: „moj tudi“? Kaj pa smo potem? Ali nismo „MI“? Zakaj se ne sliši: „nas vseh!“ Nas vseh je tisti predlog govornika.«

»Da, nas vseh je tisti predlog! Mi vsi zahtevamo, da se ima vse delavce, ki so za upokojitev, upokojiti šele po novem pravilniku. Tri mesece nekako še naj delodajalec svojih želj ne stavi v javnost, med nas.«

Predsednik je vstal.

»Spregovorili ste vsi. Zato ni treba glasovanja. Na nas vseh, mladih in starih je ležeče, da kakor eden zahtevamo, da se ne izvrši namera delodajalca. To povejte vsem, stojte trdno. MI to zahtevamo.«

Ko so se razhajali, so gruče govorile med seboj:

»Tistem neorganiziranim pa povemo, če ne bodo držali z nami, da si naj pripišejo vse na svojo kožo.«

»Se več. Organizirati se morajo. Kaj bi. Vse bi rad tak babjek imel, kar mi organizirani priborimo. Sam pa še članarine ne riskira.«

»Preveč je v nas tisti majhen, brezbrižen, vedno od nekoga trettega pričakujoci rešitve „jaz“, ki ne zaupa na samega sebe in se sramuje samega sebe.«

»Delajmo, da ozdravimo to bolezni!«

»Naš dosedanji „MI“ mora postati še trdnejši, še večji; mora biti naša samozavest. Tak „MI“ bo čuval trdno naše človečanske pravice in dobrostanstvo.«

Božič . . .

Primice se dan, na koji se, pred 1930 godinu, — prema krščanskoj predaji — rodio u betlehemskej staciji — u jaslicama — Spasitelj iz Otkupitelj. Sav krščanski svijet očekuje ga sa mnogo čežnje i radosti. Toga dana ugledao je svjetlo onaj, koji je sa najvišeg piedastla sišao

medju najbijednije i najbespravnije, da ih — time što postaje čovjek — spasi i — time što bude mučen i razapet — otkupi.

Značenju toga rodjenja — ili te uspomene na to rodjenje — pridaje se podjednaka važnost kao kod bogatih tako i siromašnih, kao kod stari-

ji tako i kod mlađih, kao kod građana tako i kod seljaka, kao u velikoj i bogatoj palati, tako i u maloj periferijskoj petleušći. U svaki taj društveni red Božić donosi nešto lje-poga i razveselućega, svagdje probudiće najlepše nade. Svi se raduju Spasitelju i Otkupitelju... Kao da nad svima lebdi neka opasnost, koja gubi svoju moć onog časa, čim dodje vrijeme: »Narodil nam se...« Trenutak njegovog dolaska — rodjenja — obuzima sve osjećajem: spašeni smo! Kao retko kojeg drugog večera, iza toga večera ljega se na počinak sa smirenim osjećajima.

Nehotično nam se postavlja pitanje: od čega smo spašeni? Šta je to, što ugrožava naš spokojan život i našu egzistenciju? Gdje su ti strahoviti neprijatelji? Tko je taj, od koga strepimo? Već smo odvise ozbiljni, a da bi mogli vjerovati, da nam opasnost prijeti od »djavola i zlih duha«. Kad bi njih bilo, obraćunali bi šnjima. Istraživajući malo pozornije neprijatelje, od kojih nam prijeti opasnost, brzo ćemo ih naći. Oni su pred nama svakodnevno i svakom zgodom, isto onako, kao što su bili tu i prije rodjenja Spasitelja. Ti neprijatelji nisu niško drugi, već oni, koji izrabljaju siromašni radni stan, koji ga nagone da radi neumorno i uz gladnu nadnicu, da tegli do iznemoglosti, lišavajući ga svih prava prigovora. Neprestani strah od farizeja i izrabljivača pretvara Božić u kratkotrajnu nadu — a otuda i u kratkotrajnu radost — što će jednom ipak svim tiranima, svim farizejima, svim trgovcima sa ljudskom krvi i mesom naići kraj, jer će Spasitelj — taj davno obećani — jednom ipak doći.

Mističnost božićnih osjećaja ima svoj korjen u realnostima svakidašnjeg života, a otuda i to, da se nade u Spasitelja podjednako bude kod onih koji dogmatički vjeruju, kao i kod onih, u kojima je kruta stvarnost dogmatička naziranja razagnala. Težnja za Spasiteljem još je jača kod onih za praznim stolovima, nego li kod onih koji žive u izobilju. To je i razumljivo. Nikome više nego njima biva Spasitelj potreban. Svakidanja bijeda i nevolja samo pojačava težnju, da nađe netko, da »nas izbavi od zla...« Ta izrabljivanja i tlačenje naroda nije ni danas ništa manje, nego je bilo onda, kad je svijet prigrlio Krista, kao svojeg Spasitelja. Izrabljivanje i tlačenje naroda živi i dalje — sa tom razlikom — što je onda ropstvo bilo neposredno i fizičko, a danas profinjeno i prikriveno. Uspomena na rodjenje Krista — Božić — pojačava nade, da će i tom profinjenom ropstvu biti jednom kraj.

»Blaženi su oni, koji vjeruju«, rekao je jednom zgodom taj isti Spasitelj: »Njihovo je kraljestvo nebesko«. To može biti utjeha i podražaj za najlepše nade onima, koji žive u izobilju svega i kojima su tuzemna stradanja nepoznata. Njima — zaista — treba još samo utjeha, da će, ako vjeruju i slave dolazak Spasitelja — živjeti i na drugome svijetu spokojno i blaženo. Medjutim, mi radnici — radni narod — ne može se tim izaživotnim nadanjima zanositi. Ako ima ikakve pravde na drugom svetu, onda je sasma sigurno, da ta pravda ide bez daljnega u prilog svima koji na ovom svijetu rade i korisno žive — dakle radnom narodu — te ne može biti ni riječi o tome, da bi posle muka i stradanja na ovom svijetu imali još da stradamo i na drugom. Nama radnicima treba poboljšanja i spasenja još na ovom svijetu. Tu je nepravda, tu su svakidanje patnje i nevolje i tu ih treba otkloniti. Nu to neki mistični i Spasitelj van nas nikad neće učiniti. To se neće dogoditi, pa koliko god bila velika naša radost nad njegovim davnim dolaskom i rodjenjem. Naš Spasitelj moramo biti mi sami.

Ono što nas pritiče, što nas vrijeđa i muči, to je svakdanji težak život, koji je radnom narodu naturilo današnje društvo. Ono nam naturuje sve teže i teže dužnosti, a za uzvrat ne daje nam nikakva prava. Želimo li i težimo li za spasenjem — za boljim životom — moramo nastojati, da to nepravedno društvo popravimo. A to se pak ne može postići nikakvim mističnim sredstvima, već čisto realnim, kao što su i prilike oko nas čisto stvarne — onakve kakovim su ih ljudi stvorili — ni malo po božjoj volji. Ta božja volja ne može biti, da jedni znoje krvavim znojem, a drugi da uživaju plodove od toga, da jedni žive u izobilju lasti i slasti, a drugi kao skotovi. Popraviti svakdanji život, otkloniti nepravedno društvo, spasiti radni narod od tolikih patnja ne može se i neće se nikad postići snagom iz drugog svijeta, već onom, koja je tu i u nama. To je naša strukovna organizacija, naš Ujedinjeni Savez Željezničara Jugoslavije. On je naš najbliži i najpozdaniji Spasitelj, kojem treba da se pouzdamo i kojem treba da vjerujemo. On je jedini, čijem jačanju i napredovanju treba da se radujemo, jer svaki njegov korak napred znači korak bliže konačnom spasenju. Naš Božić i naš Spasitelj naići će onda, kada pob jede težnje, radi kojih smo stvorili našu organizaciju i radi kojih se svakodnevno žrtvujemo.

Ponračić.

Zemaljsko sindikalno vijeće slobodnih radničkih sindikata.

Pitanja revizije našeg socijalnog zakonodavstva izaziva živ interes u radničkim redovima. Na poziv Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, kao zemaljske sindikalne centrale slobodnih radničkih sindikata u Jugoslaviji, u sindikalnim prostorijama Doma beogradske Radničke komore održano je zemaljsko sindikalno Vijeće na kome su bile zastupane 35 organizacija sa 109 delegata iz cijele zemlje.

Vijeću je predsjedao predsjednik sindikalne centrale (URSSJ) i glavni sekretar Saveza metalских radnika Jugoslavije drug Blagoje Bračinac, a govorili su: drug Vladimir Pfeifer, predsjednik Saveza privatnih namještenika, o radničkom zaštitnom zakonodavstvu; drug Filip Uratnik, sekretar ljubljanske Radničke komore, o socijalnom osiguranju radnika; drug Bogdan Krekić, centralni sekretar Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, o radničkoj koaliciji. Poslije opširne rasprave u kojoj su uzeli učešća mnogi delegati, jednoglasno je donešena odluka, koja glasi:

Zemaljsko sindikalno Vijeće predstavnika sastavnih organizacija »Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije« na svojem skupu od 24. novembra 1929. god., po saslušanju referata i rasprave o reviziji soc-

b) Zakonske odredbe o nazoru provedbe radničkih zaštitnih zakona da se najstrožije primjenjuju da se provedba odredaba o higijensko-tehničkoj zaštiti kontrolise i da se sve ustanove zakona o inspekcijskom rada, a naročito one, koje se odnose na upostavljanje specijalnih inspekcijskih rada, čim prije integralno provedu.

c) Služba posredovanja rada da se izgradi, a njene institucije, koje treba da baziraju na principu samouprava, da se sposobe za bolje vršenje svojih zadataka.

Prilikom izjednačenja obrtnog zakonodavstva da se radnička klasa i njena predstavninstva saslušaju i na saradnju pozovu, i da materijalne odredbe novog obrtnog zakonodavstva ne znače ništeće zakonske zaštite i ranijih tekovina sa oblasti uređenja radnih i službovnih odnosa radnika i namještenika i da se stoga svi propisi u tom pogledu organski povezuju i jedinstveno radno pravo, neisključujući kod toga potrebu i mogućnost za donošenje specijalnih zakona za posebnu pojačanu zaštitu pojedinih radničkih i namješteničkih grupa.

Zakonske odredbe o osiguranju radnika u starosti, iznemoglosti i smrti da se provedu; da se donešu

zakonske odredbe o osiguranju radnika i namještenika u besposlici, a da radničko osiguranje ostane samoupravno, centralizovano i unificirano.

III.

Ističući veliki značaj radničke slobodne koalicije za općedruštveni i privredni život zemlje, a naročito za kulturno, ekonomsko, socijalno i moralno uzdržanje radničke klase u modernom društvu, zemaljsko sindikalno Vijeće predstavnika slobodnih radničkih sindikata u sastavu Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, daje u dužnost Upravi URSSJ da na nadležnim mjestima intereniše za punu slobodu rada radničkih slobodnih sindikata.

IV.

Usvajajući ovu rezoluciju, zemaljsko sindikalno Vijeće konstatiše, da će i sada kao i ranije, realizaciju njenih zahtjeva ovisiti o tome, koliko će organizovane snage iz tih zahtjeva biti u članstvu naših klasnih organizacija. Zato zemaljsko sindikalno Vijeće poziva sve radnike i namještenike, da se priključe pokretu »Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije«.

Penziono osiguranje radnika.

Vrlo važno pitanje, koje vapi za rješenjem, je radničko penziono osiguranje. Rješenjem toga pitanja zateže se već unatrag 11 godina, t. j. od prvog dana formiranja naše nacionalne države i jedinstvene organizacije našeg saobraćaja. Pa i posle mnogih naših predstavki i zahtjeva, ono se teško miće napred.

Ja mislim, da je svestrani interes, da se pitanje radničkog penzionog osiguranja čim prije riješi. To traže ne samo čisto humani obziri, da radnik, kad ostari, bude zaštićen, već je to interes i same željezničke ustanove. Radnik, koji je zbrinut za svoju egzistenciju pod stare dane, voljan je, da se sav posveti dužnostima. Lišen brige za stare dane, on će moći sav da se posveti poslu, nastojići istovremeno, da ga otpremlja sa što više marljivosti i stručnosti. Stoga mislim, da se greši na štetu ne samo radnika, već i same željeznice, što se to pitanje ne rješava.

Ono treba čim prije riješiti iz više razloga. Velik dio radnika kod bivših STB i MAV željeznicu već je prije rata bio osiguran u penzionim fondovima. Mnogi su plaćali u Fond dugi niz godina prinos u visini jednodnevne plaće mjesecno. Plaćali su to u zlatnoj valuti. Sa preokretom nastavili su doduše i dalje plaćanje penzionog prinosa u istoj valuti, ali ne više na bazi zlatne valute, već papirnate, u koju su se i predratne zlatne rezerve pretopile. Sjedne strane mali prinos, s druge bezvrijednost novca, stvorili su u penzionom fondu jedno stanje, koje ne daje nikakve garantije za obezbjeđenost radnika pod stare dane. Radi odmaka vremena, broj onih, koji postaju penzije potrebni, sve je veći. Da se je to pitanje riješilo odmah po preokretu, imali bi danas sredjen penzionalni Fond i obezbijedjene stare radnike, a ovako nemamo ništa i stari radnici strepe od časa, kad će postati potpuno iznemogli i za rad nesposobni. I radi toga je važno, da se to pitanje čim prije riješi.

U našim predlozima, koje smo podnijeli u vezi projekta novog Radničkog Pravilnika, nastojali smo, da to pitanje za jednu i drugu stranu riješimo čim povoljnije. Osnovicom

prinosa sa 5% za radnike na lakšem i sa 6% za radnike na težem radu, te isto tolikim dotacijama sa strane saobraćajnih ustanova, dana je sigurna finansijska osnovica penzionog osiguranju radnika. Razumije se, da bi riziko penzionog osiguranja onih radnika, koji su minuli 11 godina htjeli i željeli plaćati prinose, a nisu mogli, jer to pitanje nije bilo riješeno, trebale da snose same saobraćajne ustanove, koje su, mimo volje radnika, priječile, da se pitanje osiguranja prije riješi.

Moram ovdje odbiti prigovore, koji su nam činjeni sa strane neupućenih radnika, da je postotak prinosa za penzionalno osiguranje, koji smo utvrdili u našim predlozima, previšok. Možda i jest obzir na niske naše nadnice, ali obzir na potrebe penzionog osiguranja i ako želimo da pod stare dane budemo zbrinuti, taj postotak je vrlo niski. Moram, naime, znati, da je taj postotak u drugim zemljama, u kojima penzionalno osiguranje postoji na istim organizacionim osnovama, daleko veći. I kod nas, uvjeren sam, morati ćemo pristupiti povišenju. To povišenje treba da se realizira na taj način, što će nam se povisiti naše nadnice. Sa povećanom nadnicom povećaje se i iznos postotka sasme automatski. U našim predlozima za ustanovu penzionog osiguranja radnika dali smo potpunu osnovicu: finansijsku i organizacionu. Prihvatanje tih predloga znači povoljno riješiti jedan goruci problem.

Svi stari i mlađi radnici dužni su, da se za čim skorije riješenje svojeg osiguranja za starost i iznemoglost založe. Nije dosta samo kukati nad sudsbinom, koja nas u starosti čeka, već treba za vremena raditi na tome, da nam ta sudsina ne bude tako crna. Samo na kukanje slabuće se tko obazreti. Treba pojačati naš glas za čim skorije donošenje našeg Pravilnika, kojim valja riješiti i naše osiguranje za starost i iznemoglost. Taj glas će se uvažiti samo tada, ako ga izvedemo složni i čvrsto organizovani u našem Ujedinjenom Savezu Željezničara Jugoslavije.

Brlić Gjuro, radnik.

Naporna i opasna je željezničarska služba.

Nedavni sudar kod Sl. Brestovca, u kojem su poginula trojica naših vrijeđnih članova: Arzenšek Rudolf, Vodlak Mirko i Jeromen Joško, benaljski nam otkriva, sa koliko napora i opasnosti je skopćana služba željezničara. Sva trojica su žrtve svoga zvanja. Poginuli su zato, jer su željezničari. Samo željezničaru je sudjeleno, da na takav način i ovako brzo izgubi svoju glavu, a porodica mu svojeg hranitelja.

Retko prodje dan, da ne padne po koja željezničarska glava. Trgmanje

udove željezničarskih, sakačenja ruku, nogu itd. isto su na dnevnom redu. Na pruzi, u radionicama, u ložionicama svakodnevno teče vruća željezničarska krv iz rana, koje zadobivaju vršeći svoje naporno i opasno zvanje. Kratko vrijeme iza nesreće kod Sl. Brestovca slijedila je teška nesreća na pruzi Lajkovac—Čačak, u kojoj je izgubio glavu ložač Rakic Dragomir, a zdrobljenih kostiju ostaje Damjanović Nikola, Dimitrije Janaško, Dragojlović Dušan i Čirić Božo. U zagrebačkoj radionici ostao je

bez ruke Zupan Ivan, te bez noge Lipak Nikola, Frei Eduard itd. Kad bi imali svu statistiku nesreća, tek tada bi mogli razabrati, koliko je slika tih nesreća užasna.

Teško je ustvrditi, koja od željezničarskih struka obiluje sa više opasnosti. Glave padaju i kosti pucaju i onima u egzekutivnoj i onima u neegzekutivnoj službi. Strojvodja, vakovodja, konduktor i zavirač, kad god polazi na dužnost, nije siguran, da li će se povratiti čitav i živ u krijo svojih milih i dragih. Isto tako nije siguran ni radiionički, ložionički ili sekcijski radnik, pa ni sam prometni činovnik. Jednako lebdi nad glavom opasnost od smrti, drugome opet opasnost od najdrakonskih kazni i zatvora. Desi li mu se, da u vršenju dužnosti nastupi zastoj, najmanje što ima za očekivati je globla, a preuhitri li službom i bude uzročnikom karambola, povlačenje po kazamatama mu je neminovalno. Mnogo što šta ne radi se onako kako bi se moralio i kako to propisi diktiraju, a ne radi se iz pukoka straha od odgovornosti, koja nalazi službenika, ako je uzrokova zastoj. S druge strane opet, ovakav način vršenja službe postaje najvećom opasnošću za one službenike, koji noću ili u magli jure s vakovima. Slabost pruga, tehnička nedotjeranost i nedovoljna signalizacija isto su uzročnik nesreća. Vrlo veliku ulogu u nesigurnosti naše željezničke službe igra i fizička i moralna izdržljivost službenika. Sa platama, koje su sa punom trećinom nedovoljne za život, ne može se biti izdržljiv, niti se može imati službeničkog entuziazma. Bijedan život ruši jedno i drugo.

Tako je na pruzi. U radionicama i ložionicama stanje nije bolje. Radi se na jedan primitivan način, bez potrebnog alata, bez strojeva, bez materijala i bez organizacije. U svakom poslu radnik se mora fizički slamat, ako hoće da ga svrši kako treba. Strojevi, u koliko ih gdje ima, stari i istrošeni su, bez ikakovih zaštitnih naprava, te nije ništa lakšega, već na njima izgubiti ruku ili nogu, pa i samu glavu. U pojedinim radionicama dogadjaju se po 2 i više nesreća dnevno. Jasan znak, da ni tu nema spokojsstva za željezničara. I tu, pored pomenutih uzroka, nesreće potenciraju i volja i fizička izdržljivost na radu. Gladne nadnice i tu čine svoje.

Šta nam je činiti, pa da se prenapornosti i opasnosti u željezničkoj službi riješimo. Bijegat iz službe bila bi nesmisao. Istu će ipak netko htjeti i morati vršiti. Treba učiniti drugo: **poraditi živo i svestrano na tome, da se opasnosti te službe čim više smanje i odstrane. To ćemo postići na taj način, što ćemo tražiti bolju organizaciju službe, usavršavanje tehnike i službene spreme, bolje plaće, bolji postupak i konačno, soudljučivanje u svima po saobraćaj i po osoblje važnim pitanjima. U tim pak traženjima uspijet ćemo samo onda ako ćemo biti brojno i čvrsto organizovani i ako se snagom organizacije za sve to zalogali budemo.** Stoga će u zaštitu svojeg života, svoje porodice i samog saobraćaja najbolje učiniti onaj željezničar, koji će živo — raditi na ojačanju svoje strukovne organizacije — Ujedinjenog Saveza.

Strogo strokovno delo zvezarjev.

Jugoslovanski željezničar je zopet posvetil proti našemu savezu celih 7 kolon, in kako malo izbirčen je u svojih sredstvih, je jasen dokaz, da mu tudi smrt željezničara prav pride, da lopne po onih, ki se mu zde nevarni.

Seveda morajo gospodje pokazati svoj **lepi obraz** napram upravi, da se izkažejo hvaležne za zopetno uvedbo nasilnega ubiranja prispevkov za zvezarje.

Interesom željezničarjev, njih pritožbam in kritiki neznosnega stanja pa v celiem časopisu **niso posvetili niti besedice!** Saj se razumemo, kam pes taco moli ter upamo, da nam prihodnjič posvetijo vsaj 10 kolon. Vašim članom se itak predobro gođi in nimajo nikakih pritožb.

Velikanski uspeh zvezarjev.

Kako se zvezarji trudijo, da izboljšajo položaj željezničarjem, je jasen dokaz odlok, ki so ga izposlovali od novega g. ministra saobraćaja, in ki se glasi:

Kraljevina Jugoslavija.
Gen. Dir. Drž. Žel.
Br. 89554/29.
29. oktobra 1929. god.

II. Odelenju Generalne Dir. Drž. Žel!

Izvještavate se, da je g. Ministar saobraćaja svojom odlukom od 26. oktobra ov. god. M. S. Br. 18368-29, odobrio, da se na molbu Uprave udruženja Jugoslovenskih nar. željezničara i brodara, članski ulozi službenika državnih saobraćajnih ustanova, koji su članovi gornjeg udruženja, imaju naplaćivati putem platnih spiskova službenih jedinica.

Dostavlja se prednje radi znanja i upravljanja s time, da članske uloge treba naplaćivati prema spiskovima radnih obustava kada se prestalo sa obustavljanjem uloga.

Načelnik opštег odelenja
Gen. Dir. Drž. Željeznička
Mudrinić s. r.

Kaj nas brigajo difference delavcev, delavski pravilnik, urnine, če pa so **blagajne zveze** prazne! Odtegimo zopet članarino potom direkcije in člani nam ne bodo mogli uiti.

In veselje je zavladalo po celiem Izraelu, ker bo zopet tekel denar ubogih delavcev v zvezarsko blagaj-

no; pravilnik, nove plaće pa bo že g. minister dal, kadar bo on smatral za potrebno. Pa recite, da niso zvezarji tiči v borbi za željezničarske pravice!

Še en velik uspeh za delavce, ki ga je izvojevala zveza.

Kako se bori zveza »strogo stnovsko«, je jasen dokaz sledeća vloga, ki jo je njih beograjska oblastna uprava poslala direkciji ter jo je tato razposlala na službene jedinice s sledećo pripombo: »**dostavlja se prednje radi znanja i nadležnog postupka.**«

Zvezarska vloga se glasi:
Mašinskom Odelenju Gener. Direkcije
(za Računski Odsek)

Beograd.

U vezi akta Direkcije Beograd D. Br. 90762/29 od 8. o. m. a na osnovu odluke Gospodina Ministra Saobraćaja M. S. Br. 18368/29., o obustavi članskog uloga za naše Udruženje, čast nam je, radi pravilnijeg sprevodjenja ovoga akta u interesu i ustavne i članova, dati sledeće objašnjenje:

Svi članski ulozi, koji nisu naplaćeni od dana kada je obustava bila prestala po platnim spiskovima, smatraju se kao propadli i neće se za to vreme naplaćivati. Prema tome naplata članskog uloga po platnim spiskovima po 7 Dinara od člana mesечно počinje od 1. novembra t. g.

Stoga najlepše molimo, da se u ovom smislu izdaju potrebna naredjenja jedinicama. Naročito molimo, da se o ovome izvesti i ložionice, sekcije i radionice, pošto obustave za neregulisano osoblje one vrše.

Ujedno nam je čast moliti za upozorenje područnih jedinica, da se sa obustavom članskog uloga za pojedine članove može prestati samo na osnovu propisane izjave dotičnog člana dostavljene preko Udruženja i taksirane sa 5 dinara taksene marke u smislu T. Br. 1. Zakona o taksa-ma i pravila Udruženja.

Oblasne uprave U. J. N. Ž. i Brodara
Predsednik
ing. Milivoje P. Ratković l. r.

Ali ni to prekrasen uspeh. Od 1. novembra 1929 naprej se vsem članom zveze (**pa magari, da so med tem že izstopili**) zopet odtegne po Din 7.— in se jim bo odtegovalo vse doble, dokler ne bo **zveza** direkcije obvestila s koljkovanom izjavom, da se ne sme več odtegovati.

Ni čuda, da gre sedaj, ko delavci vidijo tako velike uspehe zvezarjev, po celi Sloveniji glas: »Le zvezze reši nas, o gospod.«

Kdaj se bo ukinilo prisilno pobiranje prispevkov za Nabavljivačke zadruge?

V eni zadnjih številki smo prinesli rešitev finančnega ministrstva, da imajo posamezne direkcije še naprej odtegovati po Din 5.—, odnosno Din

se mora ta nasilni prispevki ukiniti, je naša Generalna direkcija izdala zopet odlok, da se ima kljub razsodbi državnega sveta, da je to odtegovanje protizakonito, prispevke odgovarati še naprej, dokler ne bo izdan na podlagi razsodbe Državnega sveta nov odlok, ki ukinja pobiranje teh prispevkov. (Čudimo se počasnosti upravne oblasti v tem slučaju, ko gre za ukinitev pobiranja prispevkov, ki se vrše proti volji željezni-

čarjev, ker, če je en željezničar pomaknjen z razsodbo Državnega sveta v nižjo plačilno stopnjo ne poteče niti en mesec, pa že dobi novo rešenje, ki mu odmerja nižjo plačo. Dolžnost finančnega ministrstva je, da tudi v gornjem slučaju pokaže hitre poslovanje ter izda odlok, da se že ubrani prispevki povrnejo, nadaljnje odtegovanje pa ukine. Op. ur.)

Bolniška blagajna pri nas in drugod.

Ni se preteklo eno leto, odkar so vodstva nacionalnih željezničarjev, zlasti v Sloveniji napadali našo organizacijo, kako slabu da gospodari v bolniški blagajni, kaj za željezničarje ni naredila in že so tu jasni dokazi, kdo res pravilno gospodari in kdo res dela za interes željezničarjev, kdo pa zna le frazirati, pri tem pa odvzema željezničarjem pravico za pravico.

V območju oblastne uprave ljubljanske se je tokom preteklega leta še pomnožilo število željezničkih zdravnikov, zdravnikov in specjalistov, dajalo se je redno vsa zdravila, ukrenilo vse, da se hranarina izplačuje že začetkom meseca (to se sedaj zavlačuje na direkciji) in samo za zdravljavenje se je v času od 1. aprila 1929 do 1. oktobra 1929 porabilo nad 700.000 Din. Enako se je za zdravila porabilo v tej dobi skoraj 1.200.000 Din ter za zdravljavenje v bolnicah nad 550.000 Din. Že iz teh številk se vidi, da je upravni odbor ukrenil vse, da se željezničarjem nudi kar največ ugodnosti v okviru predpisov bolniškega fonda. Ni treba povdariti pri tem vednih naših zahtev, da naj se površa hranarina, izplačuje za čas zdravljavenja v bolnici cela hranarina, površa prispevke za zdravljavenje v toplicah in sanatorijih, ki čakajo na izvedbo le vsled nedelavnosti onih, ki imajo za nas samo kritiko.

Kakšne razmere pa vladajo n. pr. v onih upravah, kjer imajo upravo v rokah zvezarje, pa jasno dokazujejo na primer nekateri razpisi zagrebške oblastne uprave.

Naši ložionički i sekcijski radnici.

Mnogo bi se moglo iznjeti o položaju ložioničkih i sekcijskih radnika. Njih ču se dodirnuti u glavnem radi toga, jer se najviše u njihovoj sredini krečem i njihove prilike poznam.

Ložionički i sekcijski radnici, prije svega, za svoj teški rad vrlo su slabo plaćeni. Dok za ložioničke radnike za to nikakvog izgovora nema, za rad sekcijskih radnika veli se, da je lagane naravi. Neka mi bude slobodno upitati: Zar je lagani rad krampati 8—10 sati dnevno? Zar je lagani rad nositi po 300 i više kilograma teške šinje na svojim ramenima? Zar je lagani rad dizati do 100 kilograma teške podvale? Zar je lagani rad peći se od jutra do mraka na užarenom suncu, ili pak drhturiti na kiši, buri i snijegu? Ne, ne! To je i te **kako teško**. Za sekcijske radnike još se veli i time se pravda mizerarna im nadnica: pa to su bogati seljaci: Rade od zabave, a ne od potrebe. Možda tu i tamo koji, nu za 99% to ne važi. Oni rade jer moraju da rade. Ako još i posjeduju kučicu i nešto oko nje, to je sve tako malo, da bi značilo svisanut od gladi, ako bi se živjelo samo od toga. Ti radnici, to su puka seljaka sirotinja, koja bi, da nije našla zarade na pruzi, pošla u grad za radom. Kad bi to bili seljaci kaputaši, zar bi se oni hrаниli — ma da teško rade — namizernim hranom. Luk i kuruzni kruh im je zajutrank, objed i večera. Oni bi živiljeli bolje, kad bi imali od kuda: kod kuće ništa, a ovdje mala nadnica, koja im dostaje tek za sol, petrolej i ostali sitni u kući, pa kad pokupe još nešto odijela, ništa im ne ostaje. Retko koji sekcijski radnik nije familjaran, a čim je familija tu, potrebe su mu tolake, da ih sa mizernom nadnicom ni u polovici ne može pokriti. Ali nije samo to nevolja sekcijskih radnika. Oni su i u službi u podredjenom odnosu. Postupak pre-

ma njima je sličan postupku prema radnicima drugoga ranga. Obnošenje prepostavljenih prema njima je grubo, a često nepristojno i nečovječno. Vrijedjanje radnika prostim nazivima i kletvom svakodnevna je pojava. Težak rad, mala zarada i grub postupak stvorili su od sekcijskog radnika največeg željezničkog bijednika. To se vidi ne samo u njihovom svagdanjem životu, to bi se moglo drastično vidjeti i u statistici bolesnih, tuberkuloznih i za privrednje nesposobnih željezničara, u kojih sekcijski radnici — iako na »laganom radu« i »bogati su seljaci« — zauzimaju prvo mjesto.

Ložionički radnici isto tako nemaju se ničim dobrim poohvaliti. Njihov rad je i vrlo naporan i nezdrav, te i vrlo odgovoran. Jednakod kvalifikovanih, kaj in nekvalifikovanih. Dnevna zarada im je mala, kao i svima ostalim radnicima u željezničkoj službi. Trebali bi da rade samo 8 sati, nu retko kada da se ne radi više, ali bez naplate prekovremenog rada. Sam rad obavljaju pod najtežim uslovima: sve što primaju zamazano je, zašmirano i blatno. Rade u zaguljivom dimu, na promaji: do sada li je kroz krov močila kiša, a od sada opadat će ih snijeg, kojem je slobodan ulaz na sve strane. Kliko to štetno utiče na organizam radnika vidi se najbolje po brojnim obolenjima, kojima ložionički radnici upravo sada postaju hrpmice žrtvom. Po cijele partie nalaze se na bolovanjima. I tu tuberkuloza čini svoje.

Mnogo šta treba učiniti i poduzeti, pa da se ovaj nepovoljan položaj kao ložioničkih tako i sekcijskih radnika popravi. To je podjednaka potreba koliko radnika, toliko i same željeznice, koja će — sve dole dok ti radnici žive ovako mizerno — isto trpjeti štetu. Praktičan život je pokazao, da jeftin rad nije

koristan niti rentabilan rad, a obrnuto je kod dobro plaćenoga rada. Ovako shvatanje trebalo bi da prođe i kod svih onih, koji saobraćaju i u njem uposlenom radnom snagom upravljuju.

Tom zgodom moram još svim sekcijskim i ložioničkim radnicima toplo preporučiti, da se čim brojnije svrstaju u naše organizovane redove i da putem organizacije porade na svojem poboljšanju.

Dropučić Franjo.

Odgovor na jednu laž.

»Radnički Glasnik« organ »Općeg Radničkog Saveza Jugoslavije«, koji izlazi u Zagreb, počinje sve bučnije proturati jednu laž, kojom, čini nam se, želi opravdavati izvjesne cjeapačke namjere ljudi, koji iza njega stoe. Taj list, naime, protura vijest, kako mu »Ujedinjeni Savez Željezničara Jugoslavije« otima članove, kako radi na parcelaciji ORSJ, na njegovom uništenju itd., radi čega ORSJ traži, da mi to odmah prestanemo, jer da je inače ugrožena zajednica ORSJ sa »Ujedinjenim Radničkim Sindikalnim Savezom Jugoslavije«. Istini za volju moramo objaviti slijedeće:

Potpuna je laž, da je naš Savez ma gdje i ma kada pokušao, da i jednog iz ORSJ prisvoji za sebe, da ma gdje parceliše ili inače škodi ovome Savezu. Nije nam poznato, da se je nešto slična igdje desilo, niti nas je ORSJ ikada na to upozorio ili nam u tome smjeru učinio bilo kakav prigovor. Nije, jer povoda za to nijedne bilo.

Istina je ali slijedeće:

Jedan dio željezničara industrijskih željeznic u Bosni bio je dulje vremena organizovan u ORSJ, koji su, radi toga, jer ORSJ nije Savez Željezničara, jer isti nije mogao interes željezničara zaštititi i promicati onako kako bi trebalo, otpali od njegovog članstva pred godinu i više dana, te sami — bez našeg upravljanja — naišli na to, da spadaju u Savez željezničara i zatražili, da ih se u članstvo toga Saveza primi. Na naše napomene, da su bili članovi ORSJ i da bi ih tamo trebala vezati stečena prava, dobili smo odgovor, da tamo više neidu, pa makar ih se s batinom tjeralo. Da sprječimo, da ti drugovi postanu pljeni kakovih šovinističkih ili religioznih uljeza, primili smo ih u naše članstvo i učinili ih aktivnima i za naš Savez, i za ORSJ i za cijelinu pokreta.

Evo, to je istina i ništa drugo.

Istina i neistina.

Uprava Bolesničkog Fonda u Zagrebu udostojala se, da na moj dopis od 1. novembra o. g. odgovori opširnom izjavom, kojom nastoji prikazati neistinitim činjenice, koje sam u mojem članku iznjeo. Moram naglasiti, da me je takav postupak te Uprave vrlo začudio, a pogotovo, kad znam, da sam u mojoj dopisu opisan Kalvariju stvarno doživio i kad znam, da sasmosti nešto doživljuje velik broj željezničara svakodnevno. Izjava Uprave Bolesničkog Fonda predstavlja nešto neočekivanoga. Proglasiti neistinitim činjenice i staviti se iznad svega kao Pilat zista je smjelost. Taj gest gospode iz Uprave Fonda potpuno je ali deplasiran. Njime ništa nije riješeno: niti su članovi dobili šta, niti je skinuta ma sa koga kakva odgovornost. Članovi Fonda i dalje ne dobivaju lijekova, i dalje ih se ne upućuje u bolnice, i dalje Bolesnički Fond ne udovoljava in ne zadovoljava.

Dokazivati protivno od onoga, što tvrdi Uprava Bolesničkog Fonda, bilo bi suvišno. To bi značilo opetovati rubriku, koju naše glasilo iz broja u broj ispunjava izvještajima iz skoro sviju mesta. Evo Split, Šibenik, Bjelovar, Jasenovac itd. Sve te žalbe na Bolesnički Fond sasmosti su istinite. (Zabok je za mjesec novembar imao odobrenih kredita za lijekove samo 170 dinara. Op. u.). Mi smo željezničari, neke vrste javni namještenici, pa se ni ne osudujemo stvari opisati sa onoliko gorčine, kao što ih osjećamo. Međutim, da Bolesnički Fond nema pravo u svojoj izjavi tome su najbolji dokaz mnogobrojne scene, koje se

odigravaju po ambulantama liječnika diljem pruga. I one teško bolesne odjiba se suhoparno ili pak sa izvijenjem: Bolesnički Fond ne dozvoljava propisivanje lijekova; ne dozvoljava da Vas držim na hranarini; ne mogu Vas slati u bolnicu na osnovu viših odredbi itd. Takvim izgovorima budu željezničari otpućivani. Tek samo kuražniji usudjuje se »buniti« i tek za jede tih saznaće se javno. Nevolje onih najbijednijih i najnevoljnijih retko dolaze do izražanja.

Uprava Bolesničkog Fonda bi svakako bolje učinila, da se kani slanja ovakvih izjava, a da se primi stvarnoga i ozbiljnoga posla u Bolesničkom Fonds, kako bi — ne samo sanirala finansije Fonda — već i zdravlje mnogobrojno bolesnih željezničkih službenika i radnika. Tako dugo, dok oni ne mogu naći njege i zdravlja u Fonds, tako dugo, dok ih se odbija od liječenja, od potpora, otpušta sa rada prije nego ozdrave ili pak sili na rad prije nego mogu da rade, tako dugo nikakve izjave na uvjerenju, da je za sve to ipak netko kriv, ne mogu ništa izmijeniti. Ako pak Uprava Bolesničkog Fonda nije kadra i nesposobna je za dobro Fonda i željezničara išta učiniti, e onda je bolje da ode čim prije. To je najmanje što treba učiniti. Ne učini li to, a Bolesnički Fond ide natrag mjesto napred, onda mora netko za to i odgovarati — mora netko biti i krivac. Željezničari — članovi Fonda — svaku kriju od sebe otklanjanju.

U Dalmaciji u decembru 1929.

Š. D.

Intervencije Ujedinjenega Saveza Željezničarjev.

Pri ministrstvu saobraćaja:

1. Brzojavno smo zaprosili, da se odobri čimprej naknadni kredit u izmeri približno Din 20.000.000.— za izplačilo diferenc delavstvu.

2. S posebno predstavko smo se obrnili na Ministarstvo saobraćaja, da se ukine odtegovanje prispevkov za Nabavljačko zadružno na podlagi razsodbe Državnega sveta in že odtegnjene prispevke vrne.

3. Nadalje smo vložili intervencije, da se one, ki so bili postavljeni leta 1926 u prvo stopnjo osnovne plaće, sedaj po treh letih uvrsti u ono stopnjo, kamor spadajo po službenih letih.

4. Da se prizna vozopiscem celiotno kilometražo ter da se prizna službena obleka tudi manualistom in čistilcem baterij.

Pri ljubljanskem željezničkem direktorju:

Ljubljanskemu željezničkemu direktoru je naš savez predložil obširno spomenico, v kateri ga je opozoril na vse pritožbe, ki jih imajo željezničarji na območju ljubljanske željezničke direkcije ter mu obenem predložil tudi nekaj splošnih zahtev. Radi pomanjkanja prostora priobčimo celo spomenico prihodnjic, danes pa navedemo iz spomenice le glavne predloge in pritožbe:

a) splošne zahteve:

1. da se obdrži stare delavce v službi do uveljavljenja novega pravilnika,

2. da ukrene direkcija potrebne korake, da se preneha z naknadnim postavljanjem prevedenega osobja u niže kategorije,

3. da se podele kožulji vsemu osobju, ki vrši eksekutivno službu in tudi nenastavljenemu osobju,

4. da se zopet redno podeljuje proste dneve osobju, ki vrši službo v turnusih 12/24, 16/24 ali 24/24, nadalje, da se dostavi nadomestnike za dopust,

5. da se zaračuna razlika tudi onim delavcem, ki so bili v času od 25. avg. 1923 na željeznični, pa so šli pred prevedbo na urne plaće k vojakom, nadalje onim od bivše STB, ki so bili vodeni u plačilnih polah in šele leta 1925 prevedeni na urne plaće,

6. da se po možnosti razlika izplača iz rednih kreditov, ker delavstvo zlasti sedaj za božične in novoletne praznike rabi denar,

7. da se upošteva turnuse vlakospremnega osobja in se osobja ne pošilja še preko turnusa naprej v službo,

8. da se pri progovnih sekcijah

plača čezurno delo ob nedeljah s 100%.

9. da se pri progovnih sekcijah delavce, ki imajo že eno leto službe, so vojaščine prosti in stari 21 let, imenuje stalnim ter sprejme v proviziski fond,

10. da se na izpraznjena mesta nastavljenice v prvi vrsti sprejema one (zlasti k prometu), ki so že na željeznični (od progovnih sekcij in iz kurilnic) in šele, ako ni teh reflektantov, da se sprejme nove delavce,

11. da se ukrene vse potrebno, da se bo delavcem hranarina izplačevala prvega v mesecu zajedno s plaćom.

Poleg splošnih zahtev pa smo predložili v rešitev tudi vse pritožbe iz posameznih postaj, kurilnic in sekcij. Celo spomenico priobčimo prihodnjic.

1. razpis št. 28/I. H. F.-1929 od 12/2. 1929 točka 2 se spremeni in se glasi:

»Članí zadobe pravico do brezplačnih plomb in protet po 2 letih, svojci pa do brezplačnih plomb in do 50% protet po 3 letih predhodnega članstva.«

2. Pogodbeni zabolzdravnik jamči posebno in materijelno z s predpisom zabolzdravniške vede ustrezajočo izvršitev vseh zabolzdravniških in zabolzdravniških del za dobo 1 leta.

2. Član predloži zase odnosno za svoja prošnjo za zdravljenje zob (obrazec bol. f. 40) službenim potom na oblastno upravo bolničkega fonda, ki povabi prosilca k zabolzdravniku v svrhu ugotovitve potrebnih del in angažuje za to potrebni kredit.

Naročamo g. šefom službenih edinic, da o tem dokazno obveste vse člane bol. fonda.

Pom. direktorja:

Inž. M. Klodič, s. r.

Lit. 913/29.

Ubiranje pristojbin za čišćenje dimnikov, vodo itd. za upravna stanovanja.

Razpis št. 4-III-29.

Za vzdrževanje objektov, ki se v njih nahajajo upravna stanovanja, za čišćenje dimnikov, za odvoz fekalij in smeti ter za preskrbo teh stanovanj z vodo, imajo željeznička uprava izdatke, ki jih morajo odslej po odloku generalne direkcije G. D. broj 31194/28 odnosno G. D. broj 617/29 prizadeti najemniki sami nositi oziroma upravi povrniliti.

Od tega povračila je izvzeto osobje, ki stanuje v upravnih stanovanjih po službeni potrebi. Sem spadajo po začasnom tolmačenju citiranih odlokov generalne direkcije: progovni čuvaji, desetarji, obhodniki, nadzorniki proge, telegrafa, signalov in mostov, bločni čuvaji, kretniki; dalje še postaj, kurilnice in sekcij ter vse ostalo tem šefom podrejeno osobje, ako stanuje v istih poslopjih, v katerih ima svoje službene prostore. Ta oprostitev velja tudi za nenastavljeno (delavsko) osobje, ako vrši stalno službo na sistemiziranih mestih, kakor: pomožni čuvaji, pomožni desetarji etc.

Vsa druga upravna stanovanja so neslužbena ter se ubira kot povračilo za uvodoma navedene upravne stroške mesečno:

a) od samcev brez lastnega gospodinjstva v vseh služajih 5%;

b) od ostalih najemnikov, ako stanujejo v stanovanjih, ki se oskrbujejo z vodo iz žel. vodnjakov in vodovodov, ali z vodo, ki se dovoza ali črpa ter vodo, ki jo uprava plačuje samo z letno povšalno priznalino ali odškodnino 10%;

ako pa stanujejo ti najemniki v stanovanjih, ki so oskrbovana z vodo iz privatnih ali komunalnih vodovodov, za kar plačuje uprava vodarino po faktičnem konzumu in dnevnih cenah 20% njih mesečne stanarine.

Za delavsko osobje se vzame v kalkul najnižja stanarina (t. j. služiteljev) Din 75.—

Uvaževati pri poedenih stanovanjih njih površino, kopalinice, vrtove, število družinskih članov itd. ter temu primerno še dalje differencirati odškodninske procente, ni bilo mogoče. Zato direkcija eventualne pritožbe v tej smeri ne bo obravnavala, oziroma jih od osobja, ki zna v današnjih prilikah ceniti posest upravnih stanovanj, niti ne pričakuje.

Ubiranje prispevkov oz. odškodnin se vrši potom odtegljivem pri likvidaciji prejemkov in sicer vselej za nazaj za pretečeni mesec. Prvič se ti odtegljivi izvedejo za mesec december t. l.

Za direktorja:

Dr. Fatur, s. r.

Lit. 870/29.

Nastavitev žel. zdravnika v Dolnji Lendavi.

Za žel. zdravnika v Dolnji Lendavi je nastavljen g. dr. Lipnjak Danilo, ki ordinira vsak delavnik od 13. do 14. ure.

Vijesti obl. sekretarijata Zagreb

Povodom Nove godine 1930.

Prekretica iz godine 1929, u godinu 1930, zatekla nas je u jeku punog i svestranoga rada kao oko prikupljanja i jačanja naše jedine uzdane-Saveza, tako i oko popravke moralnog i materijalnog položaja želje-

ničara. Ulazeći u Novu 1930. godinu mi želimo svima, da nam bude sretnija. Ona će to i biti, ako sa Novom godinom pregnemo na nov i život rad oko istih zadataka, koje smo preuzeli u minuloj godini, te koji nas čekaju i u dalnjim Novim godinama.

Funkcioneri podružnica i povjereništva, članovi i željezničari, ne zaboravite, da garancija za vaše dobro u Novoj godini leži u snazi Vaše organizacije. Širite i jačajte Savez, Vaše i naše želje sigurno će se ispuniti. Nova godina biti će nam sretna!

Oblasni Sekretarijat USŽJ Zagreb.

Iz zagrebačke radionice.

Oglasom br. 96 od 16. XI. o. g. izdala je uprava naše radionice oglas slijedeće sadrzine:

Generalna Direkcija Drž. Žel. svojim aktom M. O. br. 28950-II od 16. X. o. g. naredila je ovoj Upravi, da svakog radnika kojeg se uhvati, da iznosi ma kakav državni materijal, pa bio isti i star i neupotrebiv, otpadak ili tome slično, ima kazniti najvišom kaznom t. j. na osnovi člana 149. tač. 10, a u vezi člana 150 Zakona o d. s. o. otputiti iz državne službe, jer će se svaki ovakav prestatup smatrati kradnjom, koji se ima prijaviti i policiji radi daljnog postupka.

Izdavanje dozvole radnicima sa strane nadzornog osoblja, kao i uprave, za iznosilo bilo kakvog materijala, zabranila je Gen. Dir., te se nadzorno osoblje o tome izvješćuje.

Obziran na svijest i disciplinovanost radnika zagrebačke radionice nadamo se, da se neće naći ni jednog, koji bi sa odredbama ovog Oglasa došao u sukob. Treba se ujedno brinuti, da te odredbe važe za sve, od najvećeg do najnižeg.

Neistinite konstatacije.

Svojim Oglasom br. 100 od 29. XI. o. g. učinila je uprava zagrebačke radionice nešto, što nas radnike vrijedja. Tim Oglasom je ujedno dokazala, da objektivnost kod nje još uvijek nije uhvatila čvrsta korjena. Taj Oglas, naime, glasi:

»Kod ispitivanja uzroka nezgode u ovoj radionici konstatirano je, da se već dio nezgode događa radi nedovoljne pažnje radnika, kome se je dogodila nezgoda. Toga radi pozivamo sveukupno radništvo, da posveti više pažnje okolnostima, pod kojima se događaju nezgode i da se drži propisa, koje smo izdali sa svrhom, da radništvo uputimo u opasnosti, koje mu kod rada prijeti.

Neobhodno je potrebno, da stariji i iskusniji radnici upućuju svakom zgodom svoje mlađe neiskusne i nespretnе druge, da vrše svoj rad uz potrebne mjere sigurnosti, jer je činjenica, da baš najviše, radi nedovoljne pažnje, stradava kod rada mladije, odnosno novoprimaljeno radništvo.«

Sasma je pametno i dužnost je Uprave radionice, da upozorava na opasnosti od nezgoda, jer se i time iste djelomično može spriječiti. Neistinito je ali to, da se nesreće događaju »radi nedovoljne pažnje radnika«, što drugim riječima znači, krivicom samih radnika. Za svaku nesreću, bila nezatnata ili zamašna, može se naći uzročnika, pa i u nedovoljnoj pažnji. Medjutim, to može da važi samo za onoga, tko nesreću ispituje formalistički i površno, dočim onoga, tko bude uslijed nezgode povrijedjen, takvo motivisanje nesreće vrijedja. Ta nitko nije tako neoprezan i toliko zaboravljuv, a najmanje će to učiniti radnik, da će si dati dobrovoljno pokidati ruke ili noge, glavu ili bud koji dio tijela. Nezgoda ima za posljedicu ne samo strahovite boli, već i najveću opasnost za radnikovo jedino bogatstvo: za radnu snagu. Stoga moramo odlučno otkloniti tvrdnju o »nedovoljnoj pažnji radnika«.

Unesrećeni.

Majur.

Nesocijalan postupak sa radnicima.

Cim je netko radnik, proleter, već je time osudjen na mnoge patnje i nevolje u svom životu. Teški rad, slaba plaća, život glodanja i bezposloca svagdani su mu drugovi. U svim tim nevoljama, ako radnik nema nikakve uštide ili je pak neorganizovan, osudjen je na najveća stradanja. Nu to sva još nije tako strašno. Zdrav organizam nadje načina, da se — ma i kroz bijedan život — nekako provuče. Vrhunac bijede nastupa onog časa, kada radnika — pored navedenih nevolja — snadje još i bolest. E sada je da svisne zajedno sa svojom familijom. Sudbina potpuno propasti mu je neminovna, ako mu se ne pritekne u pomoć. Kao pomoć u tim časovima služe radnici — ili bi bar trebali da služe — Fondovi, u kojima je radnik za slučaj bolesti osiguran. Ta pomoć treba radniku da se pruži za cijelo vrijeme bolesti ili pak najmanje za jedno dulje vrijeme, u kojem će radnik predvidivo ozdraviti i za rad se sposobiti.

Prema oboljelom i iznemoglim radniku postupa se ovako u svim modernijim državama. Tek kod nas, izgleda, ovo socijalno saosjećanje sa bolesnim radnikom još nije udomačeno. Kod nas se radnik, kad je bolести — i ma da je osiguran, ipak baca na ulicu: otpušta sa rada i lišava sviju prava na liječenje i potpore iz osiguranja. Tako je naš drug, Švaga Matija, dobio otkaz sa 24. XI. o.

g. sa navodom razloga: »Pa Vi ste uvijek bolesni. Zar ne zvući to strašno. U željezničku službu stupio je god. 1918. čil i zdrav, i sada — posle 11 godina — bačen je kao iscjedjeni limun i to samo zato, jer je bio bolestan — a obolio je u službi željeznicke. To i za osudu u toliko više, jer se to dogodilo radniku u državnoj službi.«

Naš je zahtjev, da se otpuštenoga povrati na dužnost.

Nova Gradiska.

U predmetu zaostataka radničkom osoblju iz god. 1923. možemo Vam javiti, da je naša sekacija izvršila prevodjenje radnika na vrijeme t. j. sa 1. IX. 1923., te u to vrijeme nema zaostatak. Veliki zaostaci u plaćama radničkim nastajali su kasnije, od god. 1926. dalje, od kada su nam plaće redovito.

Do septembra 1926. naši predradnici imali su plaću Din 7.—, a radnici prečnu plaću Din 4.— na sat, a od toga vremena predradnici imaju Din 5.50, a radnici Din 3.25. Tek neki radnici dobili su mala povisjenja od po 25 para. Ova sniženja plaća izvršena su jednostrano, diktatom sekcijske, a bez naše privole.

U skrom vremenu nastojat ćemo svestati o općim željezničarskim skupštinskim pitanjima. Nacionalno ona je u sklopu Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza, koji slobodno djeluje, a internacionalno u sklopu sa Internacionall Transportnom Federacijom i Internacionall Sindikalnog Savezom u Amsterdamu. Iz tih internacionalnih Saveza potekli su ljudi, koji su nosioci državne politike Engleske, Njemačke, u naškoj vrijeme i državne politike bratske Čehoslovačke. Ako će se i poređ toga tretirati i proganjati komuniste, e onda nam neće preostati ino, već da se obratimo na ministra predsjednika Engleske Macdonalda i da ga zamolimo, da nas on prikaže u boljem svjetlu, budući da se i on u našoj zajednici nalazi...

Sa pozdravom P. L.

Hrastovica.

Naši radnici prevedeni su na satne plate sa 1. XII. 1923., a zaostatak razlike bio je im u istom mjesecu doznačen. Razlike izmedju prijašnjih dnevnih i kasnijih satnih plata bile su sasma neznatne. Pomoć osoblje u eksekutivnoj službi bilo je na dnevne plate prevedeno u god. 1926. i to tako, da je do bilo smanjenu plaću od Din 26.— dnevno i na toj plati stoji još i danas. Ovo sniženje plate izvršeno je potpuno mimo volje osoblja i nije poštivana odredba, da se ima uvrstiti u plaćevne stepene prema godinama službe. Ovu nepravdu trebalo bi čim prije ispraviti i to tako, da se sve osoblje prevede u plaćevne stepene u koje na osnovu godina službe spada.

Toliko o zaostacima. Moram Vam ujedno javiti, da se ovdje protiv nas roče neki vrlo sumnjičivi tipovi. Neznamo zašto, ali je istina, da neki činovnik sekcijske K. obilazi prugu i denuncira nas, da smo »komunisti«. Isto takvu izjavu dajeo je o nama neki prometnik stanice Petrinja, g. Kos... Zašto i na osnovu čega, nije nam poznato. Jedan i drugi su ali poznate perjanice žutokljunaša, pa nam se sve čini, da je tim niskim podvalama uzrok u njihovom žutokljunstvu.

Tim koji nas deniciraju kao i svima željezničarama od Karlovca do Capraha odlučno izjavljujemo, da mi nismo, niti smo ikada bili »komunisti«. Kroz našu strukovnu organizaciju i naš strukovni rad želimo da pomognemo jednak željezničarima, kao i samom saobraćaju. **Tvrđnja, da smo »komunisti«, je samo podla i niska kleveta, koja nije dozvoljena čestitih ljudi.**

Split.

Izjava Uprave Bolesničkog Fonda u zadnjem »Ujedinjenom Željezničaru«, kojom nam se prikazuje kao izvor vrednosti i istine, ošinula nas je kao iz veda neba grom. Nismo prosto vjerovali, da se istina može proglašiti neistinom, a neistina istinom. To još, nadamo se barem, nije nikome uspijelo, pa neće ni toj Upravi.

Kad se već Uprava Bolesničkog Fonda uzbiba na naša zabadanja, mi bi željeli, da uzbibanom ostane, a ne da se opet zavuče u zapečak i da sniva spokojan san pravednika. Neka se ta Uprava udostoji dati nam odgovor na slijedeće:

Čičmir Jerko, ložač u našoj ložionici, bolovan je od 24. XII. 1928. do 24 III. 1929., ili ukupno 91 dana. Zato vrijeme imao je primiti, naime potpore Din 2882.—, a primio je svega Din 2240.—, odnosno primio je potporu samo za 70 dana, a za 20 dana još uvijek ništa. Isti se je za taj manjak potpora obraćao pretpostavljenima, Direkciji i Bolesničkom Fondu, ali od nikud ne dobije ništa. Naše je uvjerenje, da za ovaj propust imaju krivice i na tom Bolesničkom Fondu.

Drugi slučaj: naš penzioner Matija Filip, nastanjen u Solinu, još u m. oktobru teško je obolio na čeljustima od slabih zubi. Liječnik u K. Sućurcu načinio je uputnicu za vadjenje i popravak zubi, koja je putem Šef-a stanice Solin opremljena Bolesničkom Fondu sa zamolbom za odobrenje potrebnog kredita, ali na tu uputnicu još danas nema nikakvog odgovora. Spomenuti drug pak i dalje trpi od strahovite Zubobolje i u muci čeka, da li će mu se bogovi iz Bolesničkog Fonda smilovati ili ne?

Kad mi nebi svakodnevno vidjeli, kako željezničari trpe uslijed nikakvog ili vrlo slabog funkcioniranja našeg Bolesničkog Fonda, mogli bi još vjerovati, da postoje neistinite istine, ali ovako nam je to ne moguće. M. J.

Novi Marof.

Niske denuncijske protiv naših članova. Uprava sekcijske za održanje pruge u Varaždinu izvršila je preslušanje naših članova po pruzi i tražila od njih, da se opravdaju:

1. Što su članovi Ujedinjenog Saveza Željezničara Jugoslavije, koji da je komunisti.

2. Što su upućivali ostale željezničare, da se organiziraju u tu »komunističku organizaciju«.

3. Što su u službenim željezničkim prostorijama čitali novine »Ujedinjeni Željez-

ni«, već pretpostavljamo, da je Uprava taj korak poduzela samo na osnovu neke ogavne dostave. Samo podlačka denuncijska i ništa drugo mogla je biti povodom takvog saslušavanja.

Ove denuncijske, koje se opetuju na više strane istovremeno, po našem dubokom uvjerenju, plod su konspiratorskih i štreberskih sklonosti onih tipova današnjeg društva, koji se ne žacaju ni najočuvnijeg sredstva da isplivaju na površinu. Naš rad, naša nastojanja, naši ideali sve je todaleko, a da bi se moglo i smjelo nazvati komunističkim, pa kad ipak to netko u današnjim prilikama čini, e onda je jasan dokaz, da je ovan podlak.

Mi ne osjećamo ni malo potrebnim, da te niske denuncijske demantujemo nekim naročitim dokazima. Naš Savez je čisto strukovna organizacija i bavi se lik strukovnih željezničarskih pitanjima. Nacionalno ona je u sklopu Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza, koji slobodno djeluje, a internacionalno u sklopu sa Internacionall Transportnom Federacijom i Internacionall Sindikalnog Savezom u Amsterdamu. Iz tih internacionalnih Saveza potekli su ljudi, koji su nosioci državne politike Engleske, Njemačke, u naškoj vrijeme i državne politike bratske Čehoslovačke. Ako će se i poređ toga tretirati i proganjati komuniste, e onda nam neće preostati ino, već da se obratimo na ministra predsjednika Engleske Macdonalda i da ga zamolimo, da nas on prikaže u boljem svjetlu, budući da se i on u našoj zajednici nalazi...

Naš je osjećamo ni malo potrebnim, da te niske denuncijske demantujemo nekim naročitim dokazima. Naš Savez je čisto strukovna organizacija i bavi se lik strukovnih željezničarskih pitanjima. Nacionalno ona je u sklopu Ujedinjenog Radničkog Sindikalnog Saveza, koji slobodno djeluje, a internacionalno u sklopu sa Internacionall Transportnom Federacijom i Internacionall Sindikalnog Savezom u Amsterdamu. Iz tih internacionalnih Saveza potekli su ljudi, koji su nosioci državne politike Engleske, Njemačke, u naškoj vrijeme i državne politike bratske Čehoslovačke. Ako će se i poređ toga tretirati i proganjati komuniste, e onda nam neće preostati ino, već da se obratimo na ministra predsjednika Engleske Macdonalda i da ga zamolimo, da nas on prikaže u boljem svjetlu, budući da se i on u našoj zajednici nalazi...

Povodom ovog saslušavanja u Novom Marofu obratili smo se naročito predstavnikom Direkcije u Zagrebu i zatražili, da sa svoje strane podredjanim jedinicama naredi, da se sličnim postupcima odmah prestane. Očekujemo, da će to Direkcija bez daljnega učiniti, jer ovakav postupak ne samo da udi ugledu željeznicice, već će štetovati i ugledu same države, jer se njima prijeći gradjanima uružanje jednoga prava, koje im je pozitivnim zakonima zagarantovano.

Brod.

U srijedu, dne 11. XII. o. g. održali smo vanredno posjećeno skupštinsko. Već dugi se željezničari Broda nisu u tolikom broju našli na okupu, kao ovoga puta. Skupština je održavana u prostorijama radničke čitaonice.

Skupština je otvorio i njome rukovodio drug F. Žmacher. Pozdravi sakupljene kratkim uvodom dao je riječ drugu Kmetu, delegatu iz Zagreba.

Drug Kmet podnio je opširan izvještaj o svim akcijama Saveza, poduzetim u cilju popravke moralnog i materijalnog položaja željezničkog osoblja. Podjednako se radilo za radničko i za imenovano osoblje. Savez je jedini dao si truda, da izradi na najširoj osnovici sasma nov Zakon o saobraćajnom osoblju, saslušavši kod toga sve struke i sve kategorije i taj nov Zakon podnio je izravno Ministru Saobraćaja sa zahtjevom, da se kod konačne izrade toga Zakona o našim predlozima vodi računa. Isto je učinio po pitanju radničkog osoblja. Na anketi u Beogradu izradjeni su opširni predlozi za novi Radnički Pravilnik, koji su isto izvršeni. Pored ovog osnovnog rada izvršili smo u toku ove godine mnogobrojne intervencije i podnijeli brojne predstavke, kojima smo osoblje općenito ili pojedinačno uzelili u zaštitu. Izradjeni su i podnešeni predlozi za novi Pravilnik o odjelu, Pravilnik o sporednim prinadležnostima, kilometražu itd. U tome našem radu bilo je i uspjeh. Ne mnogo. Za potpun uspjeh nije nam dostajalo snage, jer nas je još uvijek maleni broj, koji za dobro željezničara radimo i za njihovu sudbinu se brinemo. Veće uspjehove

Brod.

Na sastanku smo zaključili, da se po radi na tome, da se našim drugovima — radnicima Rašincu i Števinoviću, koji radi stariji nisu primljeni u članstvo penzionog fonda, ipak osigura neko izdržavanje pod stare dane. Nije u redu i velika bi to bila nepravda, da se takove radnike, pošto su od sebe sve što su imali, pod stare dane jednostavno odbaci, a da im se spokojsvo zadnjih dana života ničim ne osigura. U novom radničkom Pravilniku valja utvrditi ustanove, po kojima će i ovakvim radnicima biti penzija pod stare dane zagarantovana.

Jesenovac.

U nedjelju 24. XI. o. g. održali smo naš redovni mjesnički sastanak, kojem su se održali svi članovi, koji službom ili bolesću nisu bili sprječeni. Sastanku je predsedao drug Šepović, te je ujedno podnio i izvještaj o poduzetim koracima, da se isplatite radnicima razlike iz god. 1923., koje još uviđaju nisu svagdje isplaćene. U svojem

konite podlage, ali pa, ker se je »bal«, da bi se razlikala, ako pride on v Beograd, tudi res izplačala. Mogoče pa je tudi, da gospoda tovariša ne reflektirata več na razliko. Domnevamo to radi tega, ker se je tovariš M. že naveličal delavskih vrst, ter se mu momentano cedijo sline za uradniški status. Čestitamo in želimo srečno pot. Drugi tovariš V. pa je ravno sedaj v boju za titel rokodelca, in bi gotovo rad pustil razliko za titel strugarja.

Predbaciva se nam pa tudi neinformiranost zaupnikov in delavcev, na kar jem pa odgovorimo samo to, da smo se mi striktno držali sklepa zaupniške seje, ko smo določili, da se mora vse sklepne in zahtevne objaviti v vseh strokovnih časopisih, kar smo mi tudi storili. Ako pa tovariš gospod Muravs tega ni storil, ni naša krivda. Res pa je, da »Jugoslovanski Železničar« v dolgih dveh letih ni smatral za potrebno, obvestiti svoje volilice o delu delavskih zaupnikov.

Ugotoviti pa je tudi treba, da se ni vršila samo ena seja delavskih zaupnikov ob navzočnosti gospoda upravnika, temveč naš zapisnik dokazuje ravno nasprotno. Mogoče pa je eno, da sta se gospoda tovariša pozabila udeležiti uradnih sej, ali pa sta pri uradnih sejah samo mislila, kako bi zboljšala lasten položaj in pri tem pozabila na bedno delavstvo.

Sedaj pa pridemo na najbolj občutljivo točko. Čanžek je denunciral delavstvo, in sicer radi tega, ker so se naši delavski zaupniki postavili na stališče, da se ne sme kršiti 8 urni delovni čas, da mora vsak delavec zasluziti v osmih urah to, kar potrebuje za svoj živiljenjski obstojo, da se brez posebnosti ne sme pospeševati itd. Logično pa je, da mi že iz človeškega stališča nikakor ne moremo zagovarjati delavca, ki z delom v njegovem prostem času odjeda kruh siromaku-delavcu, ki je radi tega brez zasluka in katerega žena in otroci trpijo glad, bedo in mrz. Vemo sicer dobro, da železničar danes ni tako plačan, da bi živel, kakor se spodobi bitju, ki spada v človeško družbo, ne obojsamo ga, ako si išč v svojem prostem času delo za zboljšanje bednega položaja, pač pa je treba tudi pomisliti, da so oni še večji siromaki, ki jih tira beda k tativini in s tem v zapore.

To stališče zastopamo mi razredni borci in ako bi trdili nasprotno, bi morebiti zoper škodovali Jugoslovanskemu železničarju, ker bi nam moral pisati brezplačne anonce.

Gospod tovariš Muravs pa je pozabil piscu članka povedati nekaj, t. j. izjavo, ki jo je on podal pred vsemi zaupniki in gosp. upravnikom. Rekel je, da je to največji socijalni škandal, ako delavec odjeda delavcu kruh, ter da ima vsak delavec 8 ur dela dovolj, s čemer se mi popolnoma strinjam. Toda to je bilo samo pri seji v navzočnosti gospoda upravnika, drugi dan pa se je že premisil in to morda radi tega, ker imajo dan on tozadnevo precej masla na glavi. K temu se povrnemo, ko dobimo točne podatke.

Da bodo vedeli gospodje tovariši, kaj je denunciranje, jim povemo tudi to, da so ravno oni bili tisti, ki so denuncirali pri g. upravniku naše delavске zaupnike, da hodijo od oddelka do oddelka informirati delavstvo.

Torej, cenj. gospodje tovariši, to so dejstva in zapomnite si to: Kdor poliva druge z gnojnico, sam sebe najbolj polije.

Priporočali bi Vam pa še tudi to: priste proč od delavnic, kajti tu ste preveč poznani in Vam nihče več ne naseda.

Zalog.

Dne 6. t. m. smo imeli članski sestanek v gost. Požar v Zalogu, katerega se je udeležilo lepo število članstva. Sestanek je otvoril s. predsednik Skuk, katerim nam je s svojim govorom dal jasen pregled dela organizacije, nje pomen in kako se mora preurediti v naši podružnici delo, da pridemo do tesnejših zvez med članstvom.

Sodrug tajnik nam je podal kratek pregleđ odborovih sej, katere so se vrstile po občnem zboru. Prečital nam je vse došle dopise in okrožnice iz centrale. Po njih smo uvideli, kako je potrebno delo v podružnici, da pridemo do večje moći in solidarnosti med železničarji.

V debati smo prisli do zaključka, da moramo stopiti vsi na delo, da med članstvom razširimo več zavednosti, več življenja in vere v organizacijo. Strogo smo obsojali nezavednost gotovih ljudi in njih hudobno protiagitatiju napram organizaciji.

Sklenili smo, da stopimo vsi na delo, da preprečimo njihudobno sumnjenje in obrekovanje. Podvojiti moramo naši moći v delu pridobivanja novih članov, katerim moramo razjasniti, da organizacija potrebuje sodelovanje vsakega člana in ne samo da plačuje članarino in od katere mjeri pričakuje zboljšanje svojega položaja.

Upamo, da je naša podružnica prezvela tisti kaos, kateri je do sedaj vladal v nji in da stopa v novo življenje, v katerem naj vlada najlepša harmonija med članstvom, nakar smemo upati, da se bo naša podružnica dvignila duševno, številčno in materijelno na ono višino, katera ji pristoji na takem kraju in postoji kot je naša.

Oklemimo se še trdneje organizacije in delajmo v nji; s tem pomagamo celokupnosti in pokazemo, da smo zdravo zavedni. Z zadovoljnimi obrazi smo zapuščali sestanek z gesmom: »Na delo za organizacijo, do končne zmage!«

Sklenili smo, da bomo redno enkrat mesečno obdržali take sestanke. Naša dolžnost pa je, da se teh sestankov udeležujemo polnoštevilno.

Deputacija zaupnikov progovnih sekoci pri načelniku gradben. oddelka.

Dne 4. decembra so predstavniki delavskih zaupnikov progovnih sek-

cij predložili načelniku gradbenega oddelka inž. Hoffmannu sledečo vlogo:

Gospodu načelniku gradbenega oddelka direkcije držav. železnic v Ljubljani.

Delavski zaupniki si dovoljujejo na zahtevo delavstva predložiti gospodu načelniku sledeče prošnje delavstva v blagohtno ugodno rešitev:

1. Delavstvu prog. sekoci se naj da veče število starih pragov kakor lansko leto.

2. Premog se naj da delavstvu na obroke.

3. Pomožni čuvaji delajo po 16 do 17 ur dnevno, dočim dobitjo plačila samo za 8 ur ter prosijo, da se jim zniža delovni čas na 8 ur dnevno, ali pa da se jim plača delo preko 8 ur kot čezurno delo.

4. Plača se naj povira delavstvu vsaj toliko, kolikor je bila svoječasno reducirana.

5. Hranarina se naj plača vsakega prvega v mesecu in sicer istočasno z mezo.

6. Progovnim delavcem se naj pripozna po enem letu stalnost ter istočasno sprejme tudi v prov. zavod.

7. Delavstvu se naj da iste vozne ugodnosti kakor nastavljenemu osobju.

8. Mezde se naj izplačujejo v delovnem času.

9. Čezurno delo ob nedeljah se naj plača z 100 odstotnim poviškom.

10. Razlika na urnine od leta 1923 se naj izplača še pred božičnimi prazniki.

G. načelnik je v daljšem razgovoru deputaciji izjavil, da zahtevam pod 1. do 4. v lastnem delokrogu ne more ugoditi, ker so pragi letos razdeljeni za območje cele direkcije enako, za ostale točke pa ni na razpolago potrebnih kreditov.

Radi izplačila hranarine začetkom meseca je izjavil, da bo ukrenil vse, da se tej zahtevi ugodi.

Delavce se že sprejema za stalne po enem letu službe, vendar to le v okviru normiranih mest v vsaki posamezni direkciji.

Gledate voznih ugodnosti je stvar ministrstva, da v novem pravilniku izvede izenačenje, katerega bo on zagovarjal. **Plače se bodo delavstvu izplačevale v delovnem času.** Gledate čezurnega dela ob nedeljah pa se ni dosegel uspeh. (Ker obstoje jasni odloki, da delavcu ob nedeljah pridava 100 odstotno čezurno delo, bo treba upravo drugim potom prepričati, da bo izvajala obstoječe naредbe.)

Radi izplačila diferenc je dejal, da morajo progovne sekcije do dne 10. decembra predložiti platne spiske in bo nato takoj zaprosil za naknadni kredit, da se difference delavcem čimpreje izplačajo.

Ustanovitev »Prijatelja prirode«.

V nedeljo, dne 1. decembra 1929 se je ustanovila podružnica turističnega društva »Prijatelji prirode« v Ljubljani. Že pred vojno so obstajale posamezne podružnice, ki pa so prenehale. Po veliki vojni se je otvorila na novo le podružnica v Mariboru. Med delavci pa je nastala živa želja po ustanovitvi podružnice v Ljubljani. Delavstvo se je začelo zanimati za alpinizem in ima v svoji sredi nekoliko izurjenih smučarjev, foto-amaterjev in plezalcev, kakor je med delavci tudi živa želja, prirejati izlete za nedelje in praznike v bližnjo in daljšo okolico. »Prijatelji prirode« naj bi spopolnjevali alpinistične organizacije SPD in TKS, posebno v smeri, da se pridobi za alpinizem delavstvo po obratih. Veliko proštno delo se izvrši s tem, da se pripresta delavca na nedelje in praznike privabi v prosti prirodi.

Pristop v društvo je dovoljen vsakomur po sprejemu od strani odbora. Pri vpusku je plačati vpisino Din 10.— in letnino Din 25.— za delavce po obratih se uvede plačevanje v obroki takoj, da postane član, ko je vplačal polno članarino. Društvo si izposluje ugodnosti, kakor jih uživajo ostala društva, posebno 50% popust za tri vožnje po železnicah proti izkazu legitimacije. Društvo se tudi potrdi, da pridobi vzajemnost s turističnim društvom SPD in TKS, Hrvatskim planinarskim društvom, Bolgarskim turističeskim družtvom in potom centrale »Natur-Freunde« na Dunaju tudi z inozemskimi društvami. Društvo je izreklo za sedaj kot svoje glavno revijo »Svoboda«, ki bo vsak mesec prinašala revijo o delovanju in po mogočnosti tudi izvirne slike foto-amaterske sekcije. Poleg tega ustanovila se je tudi smučarska in izletniška sekcija. Smučarska, foto-amaterska in izletniška sekcija prične takoj po delovanju. Smučarji naj se obrnejo na g. Pinatarja Franca, tiskarja v Ljubljani, Vošnjakovu ul. 4, za izletniško sekcijo pa na g. Tone Seliškarja, učitelja v Ljubljani, Rožna dolina 5. Društveni predsednik je za sedaj dr. Henrik Tuma, odvetnik v Ljubljani, Mikloščeva c. 13-I., tajnik pa Umnik Albin, modelar Strojnih tovarn in livarn v Ljubljani, Ilirska c. 20. Društveni prostori so skupno z društvom »Svoboda« v palači Delavske zbornice v Ljubljani.

Obl. sekretariat Sarajevo.

Položaj industrijskih železničarja.

Kako se u našoj državi, a naročito u Drinskoj i Vrbaskoj banovini, šumska industrija stalno razvija, to se razvijanjem šumske industrije razvijaju i industrijske železničnice. Industrijske železničnice naročito su razvijene u Vrbaskoj banovini, gdje ima oko 800 kilometara železničke pruge, od koje oko 400 kilometara služi javnom saobraćaju. Od industrijske železničnice u Vrbaskoj banovini najrazvijenija je železnična »Šipada«, koja ima oko 600 kilometara pruge, od koje služi javnom saobraćaju oko 390 kilometara. Zatim dolazi Vrbanjska železničnica, koja ima oko 90 kilometara železničke pruge, koja prolazi kroz dosta plodan kraj, kraj mnogih selja in mesta, ali do danas nije uveden javni saobraćaj, i ako bi to potamočnji svijet bilo od velike koristi, a isto tako i za samo preduzeće. Manje industrijske železničnice u Vrbaskoj banovini, a koje služe javnom saobraćaju, jesu šumska železnična Usoara—Pribinč i železnična rudarske uprave Ljubija—Prijedor (prva ima 41, a druga 19 kilometara železničke pruge). Osim ovih železničkih pruga ima još preduzeće koja imaju svoje železničnice.

U Drinskoj banovini nije tako razvijena industrijska železničnica, ali ima oko 300 kilometara železničke pruge. Najrazvijeniju industrijsku železničnico u Drinskoj banovini ima industrijsko preduzeće »Krivaja«, koja ima oko 200 kilometara pruge, od koje 120 kilometara služi javnom saobraćaju. Ostala železnička pruga otpada na manja industrijska preduzeća.

Na ovim industrijskim železnicama zaposleno je oko 4000 železničara. Služba na ovim železnicama bar je toliko stručna i odgovorna kao in na državnim železnicama. Osoblje na ovim železnicama mora da bude potpuno stručno i da ima sve kvalifikacije koje imaju i državni železničari.

Zivotni uslovi osoblja zaposlenog kod ovih železnic su vrlo teški. Oni nemaju odredjenog radnog vremena, za njih ne postoji osamsatni radni dan, jer oni moraju da vrše službu po 16 i 20 sati dnevno. Na mnogim stanicama ima službenika koji vrše službu dan in noč bez prekida, koja traje sve dok taj službenik ne iznemogne, a kada iznemogne preduzeće ga baci napolje kao isčiščeni limun. Na ovim železnicama osoblje ne dobiva službenog odjela, a nije u stanju da sebi isto nabavi, jer plata jedva dočiže za suhi hlijep.

Industrijski železničari izloženi su svim prirodnim nepogodama. Oni moraju službu vršiti po kiši bez kišnih kabаницa a zimi bez bundi i topnih čizama. Ovim prirodnim nepogodama najviše je izloženo saobraćajno osoblje, a naročito kočničari, koji moraju na otvorenoj kočnici da izdrže 16 i 20 sati. Položaj industrijskih železničara skoro je u svim preduzećima — da li su ona državna ili privatna svojina — jednak. Svi oni, sa neznačnim izuzetkom, daleko izostaju iz železničara koji potpadaju ministarstvu saobraćaja.

Da su industrijski železničari toliko izostali iz državnih železničara, uzrok je u tome što oni nisu do sada o sebi kao železničarima vodili računa. Da se o njima nije govorilo kao o železničarima i da se nije govorilo o njihovem bijednom položaju, uzrok je taj što oni nisu bili organizovani u organizaciji u kojoj se nalaze svi svijesni železničari, a to je **Ujedinjeni Savez Železničara Jugoslavije**. Od kako su se industrijski železničari počeli organizovati u organizaciju u kojoj je njima svima mjesto — jer svi oni po prirodi nijove službe pripadaju Ujedinjenom Savezu Železničara Jugoslavije —, od tada se je i za njih čulo i za njihov teški položaj u kojem se oni nalaze.

Industrijski železničari u svom započetom radu na organizovanju i pristupanju Ujedinjenom Savezu Železničara treba da nastave. **Oni treba svi da se nadju u organizaciji, koja njihov položaj razumije.** Samo svojom

organizovanom snagom moći će oni svoj položaj popraviti, jer samo kroz organizaciju moći će si osigurati jednu naprednu pragmatiku, koja će im zagaranovati barem sve ono što uživaju i državni železničari. Zato industrijski železničari sví u organizaciju — u Ujedinjeni Savez Železničara Jugoslavije!

Drvar.

Život nas železničara zaposlenih kod industrijske železničnice Prijedor-Knin, koja je jedna od največih industrijskih železničnica u Vrbaskoj banovini, više je nego očajan. Mi moramo da vršimo teški i naporni službi i pored toga izvrgnuti smo svima mogučim nepravdama. Kod nas ne postoji odredeno radno vrijeme nego se radi do iznemoglosti. Mi koji smo kod saobraćaja sa pravom možemo reći da smo stalno u službi. Plate cijelokupnog osoblja vrlo su male. One se kreču kod vozovoda i mašinovoda od 400—1200 Din mjesечно. Oni koji dobiju veće plate od 400 Din mogu se na prste izbrojiti. Kod nas ima mašinovoda i vozovoda po 5 i više godina ovdje na železnicu a nemaju više od 400 dinara mjesечne plate. Odredenog roka za napredovanje u plati kod nas ne postoji; u tome smo prepusteni na milost uprave. Kod nas se ne plaća prekovremen rad po zakonu sa 50% više, niti dobijemo za proputovane kilometre kilometražu, kao što to dobiju državni železničari, nego nam se plaća po turama. Naprimjer: za voz Drvar-Knin predviđeno je 14 sati otici i vratiti se i za ovih 14 sati dobijemo 70 dinara. Tako je određeno i za sve ostale ture. Kočničari oni stoje još gore, jer se njihove temeljne nadnlice kreču od 3 do 14 dinara dnevno i osim toga dobiju plaćeno po turama. Slučajno ako voz za koji je određen izostane — a to se dešava — u tome slučaju ne dobiva ništa. Isto tako skretničari, razmeštači i ostalo stan

nalbavi kišne kabanice i bunde, jer kada to već dobijaju mnogi privatni željezničari, ne može biti zapreke a da to ne dobiju željezničari koji se nalaze u državnom preduzeću.

Kako željezničari sa pruge Ljubija—Prijedor zaslužuju svaku pažnju

— jer su oni svojom dosadašnjom službom dokazali da su sposobni i znaju da je cijene —, obraćamo se naslovu sa čvrstom nadom da će se ovom opravdanom zahtjevu izaći u susret te navedeno osoblje obskrbiti kišnim kabanicama i bundama.

Vijesti sekcijske osoblja Wagonlits

Medjunarodna konferencija osoblja spavačih kola i kola za ručavanje.

Dne 21. i 22. oktobra t. g. održana je u Parizu pod vodstvom I. T. F. (Internacionalna Transportna Federacija) prva medjunarodna konferencija osoblja društva spavačih kola i kola za ručavanje na kojoj su bili zastupljeni delegati od organizacija iz deset raznih država, i to iz: Nemačke, Austrijske, Belgije, Španije, Francuske, Nizozemske, Poljske, Rumunske i Švajcarske kao i Sekretar Internationale kafanskog i hotelirskog osoblja.

Delegati su iscrpno ispitivali sindikalni položaj osoblja zaposlenog kod imenovanih društava te su konstatovali, da ima osoblje u nekojim državama dobru poziciju dok treba u drugim preduzeti naročite mere za pojačanje iste. U toj nameri biće I. T. F. svesrano potpomognuta od sviju organizacija, koje su u njoj učlanjene.

Kod ispitivanja radnih uslova konstatovano je, da vladaju na tom polju nesnošljive razmere te da je krvica medjunarodnog društva »Wagonlits« na ovakvom stanju velika. Konferencija je odlučila, da se pošalje odmah deputaciju ka Generalnoj Direkciji toga društva. Ista bila je o tome koraku telegrafskim putem obaveštena na što je i ona telefonski odgovorila, da neće primati tu deputaciju.

Ovo dejstvo izazvalo je jaku nevolju te prouzrokovalo da su delegati odlučili odmah početi sa akcijom protiv društva. Najpre bilo je naredjeno Sekretarijatu I. T. F., pismenim putem protestovati protiv toga držanja društva te mu objasniti, da snosi ono za sve eventualne posledice toga netaktnog ravnjanja puno odgovornost. Nadalje bilo je odlučeno izneti u novinama vrlo loše radne i životne uslove osoblja na pojedinim prugama, osuditi to ravnanje društva naspram oblastima i zakonodavcima kao i naspram osoblju te staviti do znanja žalbe tog osoblja vladama kao i Medjunarodnom Birou Rada. Organizacije zastupljene na konferenciji obavezale su se potpomognuti I. T. F. kod tog posla sa svima raspoložljivim sredstvima te dostaviti parlamentima podatke za rasprave, ako bi bilo to potrebno.

Što se pak tiče radnih uslova usvojila je konferencija program, kojeg je izradio Sekretarijat I. T. F. sa zahtevom, da se izradi program tako, da će on odgovarati razmerama u pojedinim državama te koji će moći poslužiti kao baza za razna traženja.

U skoro vreme biće sazvana druga konferencija, da bi se mogao ponovo zauzeti stav po ovoj stvari.

Zagreb.

U subotu 14. XII. o. g. održan je sastanak osoblja spavačih i restaurantskih kola društva »Wagonlits« u prostorijama Sekretarijata. Sastanku se odazvao lijep broj osoblja.

Na sastanku se je pretreslo položaj toga osoblja, te je konstatovano, da se ono nalazi u daleko nepovoljnijem položaju nego li namještenci srodnih struka, a pogotovo u nepovoljnijem od osoblja željezničkog. Stoga je jednodušna želja kod tih službenika, da se poradi na popravci njihovog stanja. Da bi se u tome i uspjelo, zaključeno je, da će se sve osoblje organizirati u naš Savez, u kojem će formirati posebnu sekciju. Neorganizovanost i nehaj za svoje životne interese ima da prestane, a zamjeniti će se harnom brigom za svoju sudbinu.

U koliko će osoblje kod toga ostati i taj zaključak slijediti, u toliko prije uspjeti će i na svojem poboljšanju.

Drugovima Wagonlits.

»Organizacija potrebna nam je kao ribi voda« rekao je jedan u br.

14 dana odmora u jednoj godini posle 10 godina službe,
18 dana odmora u jednoj godini posle 15 godina službe.

Za vreme ovog odmora primaju konduktori svoju utvrđenu platu sa dodatkom od 50%. Kratka osustva do najviše dva dana ne računaju se u godišnji odmor, ako su dovoljno opravdana te prouzrokovana po bolesti, lekarskom pregledu, smrtnom slučaju u familiji itd.

Za slučaj bolesti prima konduktori svoju platu do 6 nedelja u jednoj kalendarskoj godini osim podpore koju prima kod ureda za osiguranje protiv bolesti. Ovo ograničenje od 6 nedelja odпадa, ako je radna nesposobnost prouzrokovana po kakvoj nezgodi za vreme vršenja službe.

Medjusobni otakni rok iznosi mesec dana.

Do 30. juna 1929. iznosi je plata konduktora 150 RM i još dodatak od 10 RM mesečno. Za svaku vožnju uključivo povratak dobija konduktor odštetu od 10 RM, ako ima ukupno manje od 14 putnika za posluživanje.

Radni uslovi su tarifirano utvrđeni.

Austriski: U ugovoru koji je sklopljen između uprave Austriskih Saveznih Željeznica i Medjunarodnog društva spavačih kola kaže se, da važe za radno vreme i za godišnje odmore austrijski zakoni. Za radno vreme traži organizacija primjenjivanje zakonskih odredaba, koje važe za željeznice; društvo međutim htelo bi primenjivati odredbe, koje važe za gospodarski zanat.

Za gospodarski zanat predviđeno je zakon osmošato radno vreme i plaćanje prekovremenog rada. Društvo bi htelo taj zakon samo delomično upotrebiti, to jest zelelo bi izraziti one tačke koje daju poslodavcu pravo da natera osoblje na prekovremen rad, sa druge strane neće prihvatići one tačke, koje govore o plaćanju tog prekovremenog rada. Ovaj sukob još nije izgladjen.

Austriskim zakonom je predviđenih 4 slobodnih dana mesečno. U letnim meseциma se često dešava, da službenici ne mogu iskoristiti to svoje pravo.

Cinovnici (administrativni) imaju 14 do 35 dana godišnjeg odmora. Ostali službenici imaju pravo na:

8 dana za prvi 5 godina službe,
12 dana posle 5 do 10 godina službe,
15 dana posle 10 do 20 godina službe.
21 dana posle više od 20 godina službe.

Za vreme godišnjeg odmora primaju službenici utvrđenu platu, a nikakvu odštetu za napojnicu. Zbog toga se obično dešava, da se odreknu službenici svog godišnjeg odmora (dakle odmor samo na harđiji).

Austriski zakon predviđa osiguranje za slučaj bolesti, tako da su službenici sa te strane osigurani. Osim toga traži austrijski zakon od poslodavca, da isplati svojim bolesnim službenicima celu platu

do 6 nedelja u prvim 5 godinama službe,
do 10 nedelja posle 5 do 25 god. službe,
do 12 ned. posle više od 25 god. službe.

Za napredovanje u službi i za otkaz ne postoje nikakve utvrđene odredbe već je sve to prepušteno dobroj volji društva.

Mesečne plate iznose u šilingama:

Konduktori: do 10 god. 120, do 15 god. 140, do 20 god. 160, do 25 god. 180, više od 25 god. 200.

Kuvare: do 10 god. 180, do 15 god. 200, do 20 god. 220, do 25 god. 240, više od 25 god. 260.

Para-kuvare: do 10 god. 121, do 15 god. 125, do 20 god. 130, do 25 god. 150, više od 25 god. 180.

Pomagacioneri: do 10 god. 210, do 15 god. 220, do 20 god. 230, do 25 god. 240, više od 25 god. 260.

Plate konduktora se povećaju za napojnicu.

U kolima za ručavanje se naplaćuje dodatak od 10% za posluživanje. Šef restauranta povereno je podešavanje te sume. Osoblje kola za ručavanje dužno je nadoknadići razbijenu staklenu i porcelansku posudu.

Gde nisu neki radni uslovi zakonom utvrđeni, tamo postupa društvo po svojoj vlastitoj volji. Ono sabotira socijalne zakone (radno vreme), ne priznaje organizaciju te neće sklopiti tarifnog ugovora.

Belgijska: Sekretarijatu I. T. F. radni uslovi tog osoblja nisu poznati.

Bugarska: Po vestima koje smo primili, ponašaju se zastupnici Medjunarodnog društva spavačih kola u Bugarskoj, neki Grki i njegov sin kao pravi despoti i tirani. Od osoblja društva napravili su oni svoju ličnu kućnu poslugu. Oni teraju osoblje, da im pravi razne poklone (kada otac slavi svoj 25 ili 30 godišnji jubilej kao inspektor). Svaki službenik morao je tada pokloniti nekoliko dnevnu platu.

Kod smrtnog slučaja žene tog inspektora bilo je službeno zadržano svakom službeniku 50 leva za venac.

Priča se, da potreba na životnim namirnicama za kuhinju kola za ručavanje treba i da krije potrebu kuhinje gospodina zastupnika društva.

Radno vreme nije određeno. Godišnji odmor je sasvim nepoznat.

Za bolesne službenike nema niko da se stara; oni nisu nikako osigurani.

Prijem u službu, napredovanje i otkaz službe leži jedino i isključivo u volji tih zastupnika.

Stalna plata konduktora iznosi 1.000 leva mesečno.

Plata službenika od kola za ručavanje sastoji i iz napojnice, koju podeliće Šef restauranta između svog osoblja. Šef restauranta prima osim toga utvrđenu platu od 800 leva mesečno.

Plata kuvare jeste između 2700 i 3600 leva mesečno. Para-kuvare primaju po 900 leva mesečno. Čistači primaju 2000—2600 leva. Službenici kola za ručavanje moraju nadoknadići razbijenu staklenu i porcelansku posudu.

stu posudje. Ovo stanje daje povod teškim zloupotrebljama. Desio se slučaj, da je bilo zadržano nekom službeniku 800 leva radi izgube pepejljara od brone.

Danska: Izgleda da stanje tamo nije najbolje. Plata je tako uređena, da imaju službenici veliki interes na što duljem radnom vremenu.

Španija: Osoblje radi 208 sati mesečno te ima jedan dan odmora nedeljno. Godišnjeg odmora imaju:

Konduktori: 12 dana sa platom.

Kuvari: 10 dana sa platom.

Čistači: 6 dana sa platom.

Sef restauranta i pom. konduktori: 12 dana bez plate.

Konobar: 10 dana bez plate.

Officer: 8 dana bez plate.

Para-kuvare: 6 dana bez plate.

Osim konduktora i kuvara ne prima osoblje nikakve pomoći za slučaj bolesti. Bolesni konduktori prima svoju utvrđenu platu do jednog meseca, ako ima manje službe od 10 godina, do 2 meseca, ako služi 10—20 godina te do 3 meseci, ako služi više od 20 godina. Kuvari primaju u slučaju bolesti svoju platu do 2 nedelje.

Prijem u službu, napredovanje te otkaz službe vrši se bez ikakvog pravila. Sve te poslove vrši društvo po svojoj volji.

Plata iznosi:

Konduktore: 1.000 pesetas (1 peseta = 0.76 švajc. franc.) godišnje i 180 pesetas za svakih 5 godina službe.

Kuvare: 10—20 pesetas dnevno.

Para-kuvare: 2.45—4.45 pesetas dnevno i to po godinama službe.

Čistači: 6.50—9.— pesetas dnevno.

Sef restauranta: 3.— pesetas dnevno i 5% od prodatog vina i 3% od prodatog duvana.

Pomoći konduktori ne primaju nikakve utvrđene plate. Izuzetno primaju 3.50 pesetas kada vrše rezervnu službu.

Konobari ne primaju utvrđene plate osim za dane, kada vrše rezervnu službu (tada primaju 3.— pesetas, a u okrugu Barcelona ne primaju ni to).

Officeri ne primaju nikakve plate.

Osoblje se žali na velike ošteće, koje traži društvo za polupane i izgubljene predmete.

Estonija i Finska: Sekretarijatu I. T. F. nije o stanju osoblja u tim državama ništa znanoga. (Nastaviće se.)

Drugovi! Dali smo si svjesni šta treba da činimo posle naše prve konferencije, koja se je vršila u Parizu? **Organizujmo se svi do jednoga u Ujedinjenom Savezu Željezničara Jugoslavije!** te pokažimo na taj način, da još nismo robovi kompanije.

Iz centralne uprave USŽJ.

Koledar za leto 1930. Ker je koledar za leto 1930 že popolnoma posel in ga nekatere podružnice se vedno naročajo, prosimo vse one podružnice, ki koledarja niso do sedaj razprodale, da ga čim preje vrnejo centrali, da ga bomo mogli poslati onim podružnicam, ki ga še zahtevajo. Vsem podružnicam pa naročamo, da obravnavajo koledar do 15. januarja 1930.

VOLITVE DELAVSKIH ZAUPNIKOV SE NE VRŠE.

»Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je z odlokom St. Br. 82122 z dne 10. dec. 1929 odgodilo volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov, ob enem pa podaljšalo veljavnost mandatov že izvoljenih zaupnikov do konca leta 1930.«

Glasom gornjega odloka se torej volitve zaupnikov tudi v letu 1930 ne bodo vršile ter ostanejo v funkcijah vsi dosedani izvoljeni zaupniki.

Pozivamo vse zaupnike, da v letu 1930 vršite funkcije, ki so jim jih poverili delavci, res vnesto in z edinim namenom, čim največ doseči za pravice delavstva.

Plenarna seja USŽJ.

Upravni odbor je v smislu statuta z ozirom na dejstvo, da z 31. dec. 1929 zaključimo poslovno leto ter z ozirom na važne spremembe in zakone, ki bodo v kratkem uveljavljeni, odločil, da se vrši v nedelji, 5. januarja

Naučna leciono. Deveta naloga.

Stavke od 1 do 5 prevedemo: 1. Mi ljubimo njega. 2. Riba je (jesti) muho. 3. Jaz sem pil dober čaj. 4. Kaj boste naredili. 5. Ali imate Vi čiste skodelice?

Tolmačenje: *ani ljubiti, li on, lin njega (-n izraža četrti sklon), fišo riba, mangi jesti, mušo muha (mušon četrti sklon na vprašanje koga?) itd. Preidimo na vprašanja in odgovore.*

Deka leciono. Deseta naloga. (-ejo, -isto.)

V tej vrsti vidimo v oklepaju pripomko -ejo, ki označuje kraj, kjer se godi to, kar določa besedni koren n. pr. *dorm-ejo* spalnica, *vend-ejo* prodajalna, *tern-ejo* šola, itd. ter pripomko -isto, ki označuje osebo s stalnim poklicem ali trajnim poslom n. pr.: *vend-isto* prodajalec, *mašin-isto* strojnik, *tervo-isto* železničar, (primerjaj mednarodno besedo *telegrafist*). Pripomka -ejo se vporablia kot samostojna beseda ter pomenu: prostor, mesto, ter -isto: poklic. Ako katerega zanima število teh pred- in pripomk, naj si iste ogleda na strani 76, in sicer pod naslovom *Prefiksoj* (Predponke), *Sufiksos* (Pripomke). Preidimo na besede, ki so nam potrebne za razumevanje povesti: *Mia vilača, Moja vas.*

- 1. vas — ali — blago, tkanina;
 - 2. nekaj — okrog, okoli — otrok;
 - 3. cesta — iti — do;
 - 4. ulica — jutro — dan;
 - 5. trg — pekarna — sredina;
 - 6. prodajalnica, štacuna — pek — pol-dne;
 - 7. javen-a-o — prvi-a-o — učiti;
 - 8. učiti se — drugi-a-o — reči;
 - 9. šola — tretji-a-o — ljubiti;
 - 10. prodajati — različen-a-o — kajti, ker;
 - 11. trgovina — mnogo — vendar, toda;
 - 12. trgovec — predmet — srce;
 - 13. česati — dišava (špecerija) — Franoz;
 - 14. česalnica — sladkor — med, med tem;
 - 15. česalec — poper — briti;
 - 16. kruh — sol — že;
 - 17. čokolada — bonbon — miren-a-o;
 - 18. vino — bel-a-o — toda.
- Na strani 24 sledče besede:
- 1. delati — morete — pomagati;
 - 2. narediti, storiti — moči, premoči — kupiti;
 - 3. kava — kosilo — nov-a-o;
 - 4. kavarna — po, potem, za — tudi.

Tolmačenje: Na strani 24 smo prevedli besedici: *oni povas* s »morete« (nemški »man kann«). Povest prevedimo na papirju ter preidimo na vprašanja in odgovore, ko smo se dobro seznanili z novimi besedami in z vsebino poesti. (Nadalj. sledi.)

Vestnik Gospodarske poslovalnice.

V informacijo članom prinašamo izvleček pravil, to pa vsled tega, ker nasprotniki trosijo okoli razne neresnične vesti, češ, če boste pristopili v poslovalnico, garantirate z vsem premoženjem. Da te podle govorice enkrat za vselej ovržemo, prinašamo izvleček pravil.

Tvrda, sedež in namen zadruge.

§ 1. Tvrda se glasi: »Gospodarska poslovalnica osojba ljubljanske železniške direkcije v Ljubljani« registrvana zadruga z omejeno zavezo.

§ 2. Sedež zadruge je v Ljubljani.

Zadruga je ustanovljena na nedoločeno dobo.

§ 3. Zadruga ima namen pospeševati gospodarske koristi svojih članov s tem, da jim nabavlja življenske potrebuščine in ostale predmete za njihovo osebno in domačo potrebo.

V slučaju potrebe sme zadruga napraviti na primernih krajih zadrugina skladšča in poslovalnice.

Zadruga sme prodajati robo samo svojim članom.

Članstvo.

§ 4. Število članov je neomejeno.

Član zadruge lahko postane vsak aktivni ali upokojeni železniški uslužbenec v območju direkcije državnih železnic v Ljubljani in uslužbenici te zadruge; vdove in sirote omenjenih uslužencev, dokler prejemajo od železniške uprave ali zadruge kako pokojnino (rento, miloščino itd.), dalje tudi drugi državni uslužbenici, ki izvršujejo svojo službo pri direkciji oziroma v kolodovskih napravah direkcije.

Kdor hoče pristopiti v zadrugo kot član, mora to priglasiti načelstvu in mu predložiti pisorno pristopno prijavo. Sprejem se vrši po sklepu načelstva, ki pristop dovoli ali pa odkloni brez navedbe razlogov.

§ 5. Članstvo preneha:

1. s smrto člana,
2. z izključitvijo člana. Pravico izključitve ima načelstvo, če član ne izpoljuje svojih zadržnih dolžnosti, če dela zoper smoter zadruge ali ji škoduje na kakršenkoli način. Sklep načelstva o izključitvi mora potrditi tudi nadzorstvo, potem šele postane pravomočen.

Izklučitev sporoči načelstvo članu pisorno z navedbo razlogov. Od tega časa naprej nima izključeni več pravice udeleževati se volitev pooblaščencev in tudi ne more biti več pooblaščenec član načelstva ali nadzorstva.

§ 3. S prostovoljnim izstopom člana na podlagi pismene izjave. Kdor hoče izstopiti, mora vse svoje deleže 3 meseca pred koncem poslovnega leta pismeno pri načelstvu zadruge odpovedati.

§ 6. Deleži odstopivih članov se izplačujejo eno leto po preteklu poslovnega leta, v katerem je članstvo prenehalo in sicer v višini tistega zneska, ki ga izkazuje zadnji letni računski zaključek.

Do rezervnega zaklada ali do drugega zadruginega premoženja nimajo izstopivši člani nikake pravice.

Zaveza zadružnikov.

§ 7. Zaveza zadružnikov je omejena.

Vsek član jamči za zadrugine obveznosti s svojimi deleži in poleg tega še z enkratnim zneskom vplačanimi deležev.

Deleži.

§ 8. Vsak član mora imeti vsaj en delež, ki se za sedaj določi s Din 5 (pet). Načelstvo lahko dovoli članom tudi po več deležev. Vsaka obremenitev ali odstop deležev je za zadrugo neobvezen.

Občni zbor.

§ 36. Zadružniki izvršujejo svoje članske pravice po pooblaščencih z glasovanjem in sklepanjem na običnih zborih. Obični zbori so redni in izredni, sklicuje jih redovito načelstvo, more pa jih tudi sklicati nadzorstvo, če smatra to za potrebno.

§ 37. Redni obični zbor se vrši vsako leto enkrat in sicer najkasneje tekom šest mesecev, po preteklu poslovnega leta, ki traja od 1. januarja do konca decembra vsakega leta.

§ 38. Izredni obični zbor se sklicuje, če to sklene načelstvo ali nadzorstvo, ali pa če ga zahteva vsaj 10 pooblaščencev v posebnem dopisu na načelstvo z navedbo predmetov, o katerih naj se razpravlja.

§ 39. Vsak obični zbor je treba razglasiti vsaj 8 dni preje z navedbo časa, kraja in dnevnega reda na način, ki ga določa § 19 teh pravil.

Na obični zbor je povabiti vse pooblaščence pisorno z navedbo dnevnega reda.

Vsak pooblaščenec ima le en glas.

Obični zbor je sklepčen pri vsaki udeležbi, le kadar gre za spremembo pravil ali za razdržitev zadruge, je treba dve tretjini vseh pooblaščencev. Za veljavnost sklepa o razdržitvi je potrebna dvetretjinska večina navzočih pooblaščencev.

§ 40. Pooblaščenci se izvolijo na sledeči način:

Volitev pooblaščencev razpiše načelstvo odnosno nadzorstvo zadruge in sicer vsaj en mesec pred volilnim dnevom z razglasom v smislu § 19. Vsakemu članu se nato izroči glasovnica in kuverta. Vsak član ima samo en glas, če ima tudi več deležev.

Izpolnjene glasovnice je odposlati odn. izročiti volilnemu odboru, ki posluje v zadržni pisarni v Ljubljani. Ta volilni odbor sestoji iz dveh članov načelstva in dveh članov nadzorstva, ki jih določita na sejah načelstva in nadzorstva iz svoje srede; predseduje mu predsednik nadzorstva, Organizacije ali radi volitev pooblaščencev sestavljen akcijski odbori, ki so postavili svojo kandidatno listo, lahko določijo po enega zastopnika, ki sme biti navzoč pri skrutiniji oddanih glasov.

Pooblaščence izvolijo zadržniki iz svoje srede za dobo dveh let s tajnim glasovanjem na glasovnicah, ki jih določi in založi načelstvo v sporazumu z nadzorstvom zadruge. Število pooblaščencev se določi po številu članov zadruge in sicer se izvoli enega pooblaščanca na vsakih 100 članov.

Kot pooblaščenci, odnosno kot namestniki pooblaščencev so izvoljeni oni, ki dobitjo največ oddanih glasov. O tem napravi volilni odbor posebni zapisnik, katerega podpišejo vsi odborniki in ga izroči z glasovnicami vred načelstvu odnosno nadzorstvu zadruge. Pri enakosti glasov določa žreb.

Izid volitev razglasiti načelstvo s posebnim razglasom v poslovalnicah in obvesti pisorno vse pooblaščence o njihovi izvolitvi. To obvestilo je smatrati kot legitimačijo za izvrševanje z izvolitvijo pridobljenih pravic. Namestniki vstopajo na izpranjena mesta pooblaščencev v vrstnem redu, kakor so bili izvoljeni.

Vsa še morebiti potrebna pojasnila ali navodila glede pooblaščencev daje načelstvo zadruge.

Zahvala.

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem vsem železničarjem iz Zidanega mosta in Sevnice za nabrani denar, katerega so mi podelili ob smrti mojega ponesrečenega sina Franca Škofic.

Enako se zahvaljujem Centrali USŽJ v Ljubljani za nakazano mi posmrtnino Din 500.—

Prav tako se tudi zahvaljujem vsem železničarjem, kateri so spremili mojega sina v tako obilnem številu na zadnji poti.

Zidan most, 10. dec. 1829.

Škofic Franc.

Zahvala.

Vsem, ki so spremili po smrti nezgodnega ugrabljenega mi soproga na zadnji poti, vsem darovateljem ter vsem onim, ki so mi priskočili ob težki izgubi na pomoč, se najiskrenejše zahvaljujem.

Eleonora Vodlak.

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele:

**Osobje Gospodarske poslovalnice
ljubljanske železniške direkcije
r. z. z o. z.**

Ljubljana

Miklošičeva cesta 13

MEDIĆ & Zankl
tovarna olja, lakov in barv
dražba z o. z.

Ljubljana. Resljeva cesta.

RAJKO TURK
carinski posrednik
Ljubljana

TVRDKA SLAMIČ
mesarija in delikatesna trgovina

Ljubljana. Gospovetska c. 6.

I. TOMŠIČ
manufakturna trgovina
Ljubljana. Sv. Petra c. 38.

**Delniška družba pivovarne
„Union“**

Ljubljana

KOLINSKA TOVARNA
HRANIL

HOTEL MIKLIC
72 kompletno opremljenih sob, v novi zgradbi, v vsaki sobi vodovod, centralna kurjava, kopalnice, itd, lep salon za prireditve. Kurijivo kegljišče. Vse pilače, ledila kakor tudi sobe so po priznano nizkih cenah in prvorstne Ljubljana. Nasproti Glav. kol.

Srečno Novo leto želi vsem
svojim odjemalcem tvrdka
ČEHOSTAKLO

Ljubljana. Komenskega ul. 20.

IVAN LASAN
gostilničar
Ljubljana: Vodnikova cesta 17,
Kersnikova ulica 5, Cankarjevo nabr. 5.